

MR Axel

Björn Lundin, doc, öl

Verksamhetsområde (VO) Bild och Funktion (BoF)

Skånes universitetssjukhus, Lund

Sim

Axelns biomekanik

Statiska stabiliserare:

Ben, brosk, labrum, negativt intraartikulärt tryck, ledkapsel, ligament

Muskler (rörlighet/dynamiska stabiliserare):

Rotatorcuffen

(Supraspinatus, Infraspinatus, Subscapularis, Teres minor)

Övrig muskulatur verkande direkt på glenohumeralleden

(Deltoideus, Biceps, Coracobrachialis)

Scapulothoracala muskler

(Serratus anterior, Trapezius, Latissimus dorsi, Rhomboideus, Pectoralis major, Pectoralis minor, Levator scapulae)

Utöver humeroscapularleden:

Acromioclavikularleden

Sternoclavikularleden

Bilddiagnostik av axel

Röntgen

alltid första metod??

MR eller UL

främst när klinisk bedömning av rotatorcuffen svår

MRA eller CTA

främst vid instabilitet och rotatorcuffskador för
verifiering/kartläggning av skada inför op-beslut

CT

främst preop för bedömning glenoidens utseende
och förekomst av bendestruktion före artroplastik,
eller akut för kartläggning fraktursystem/felställning

Axeldiagnostik MR

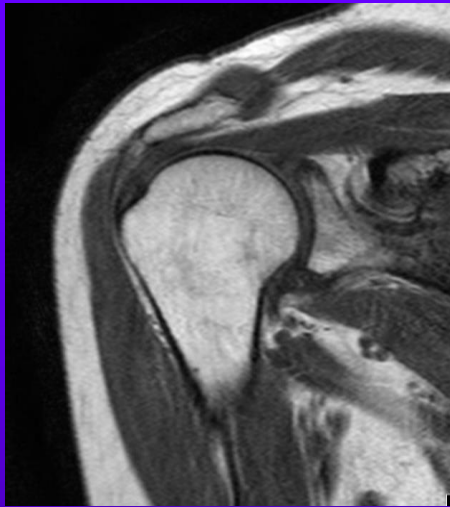
Subacromiella smärttillstånd

Instabilitet

(Övrigt: t.ex. artrit, artros, nekros, resttillstånd efter fraktur)

MR Axel

oblique cor

sag

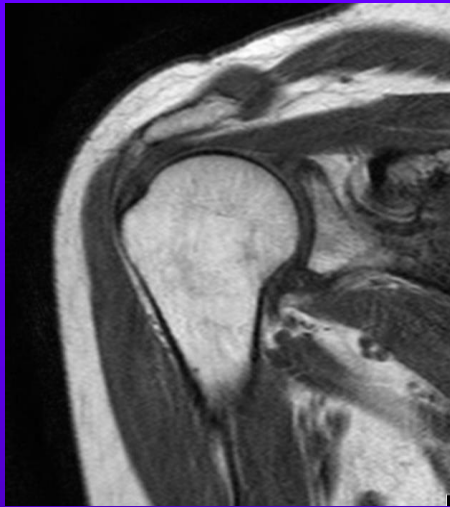

ax

MR Axel

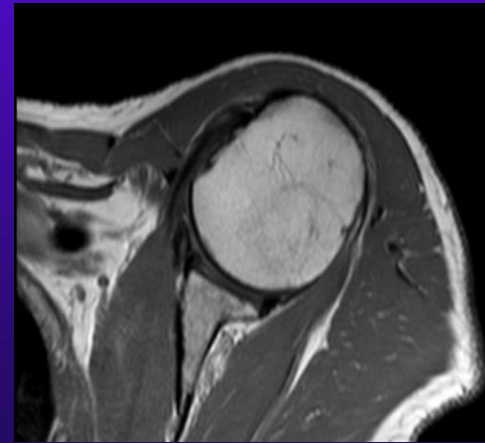
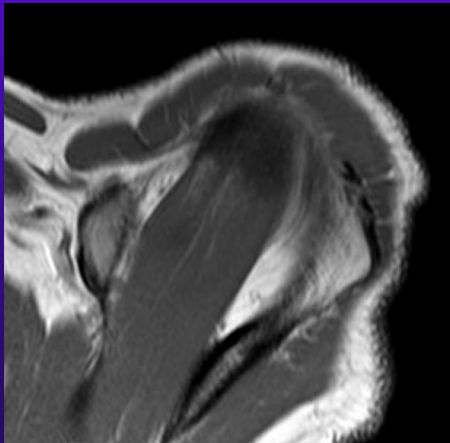
oblique cor

sag

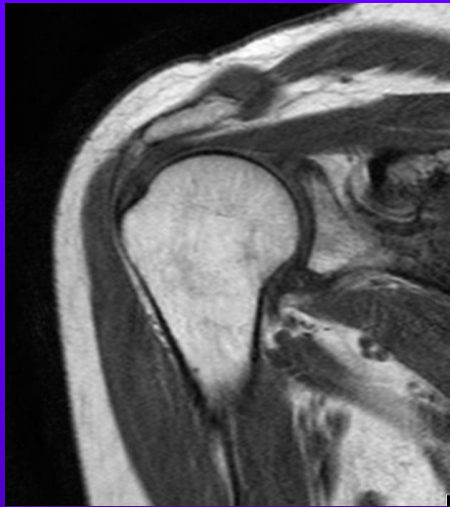

ax

MR Axel

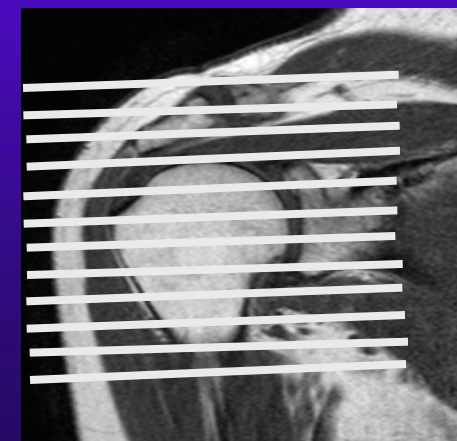
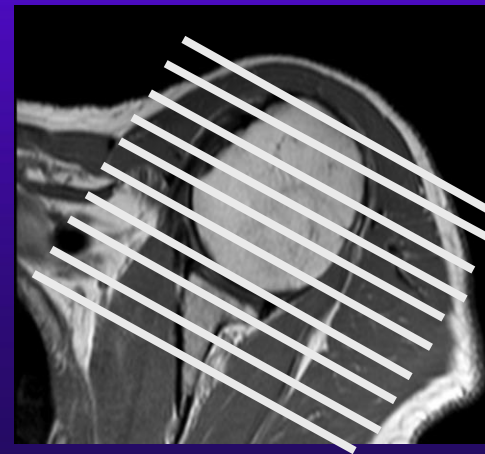
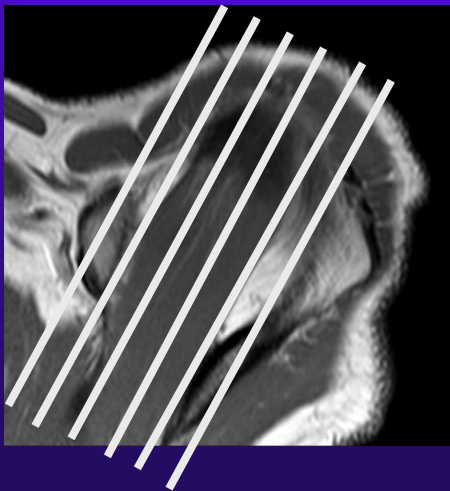
oblique cor

sag

ax

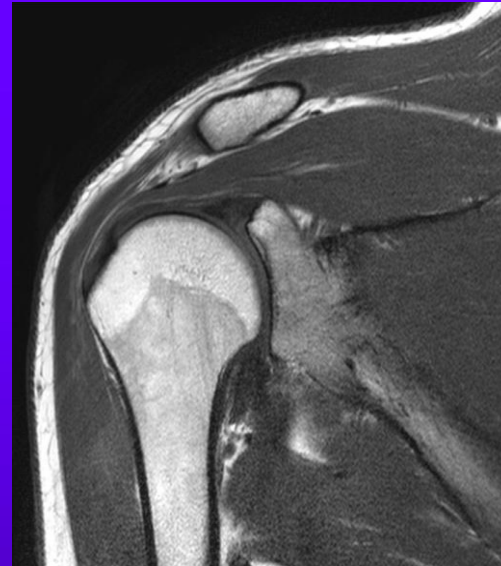

MR Axel protokoll

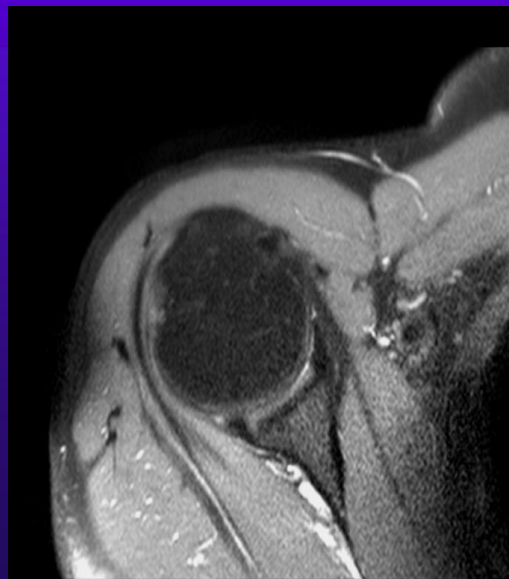
Cor TSE
Pd FS

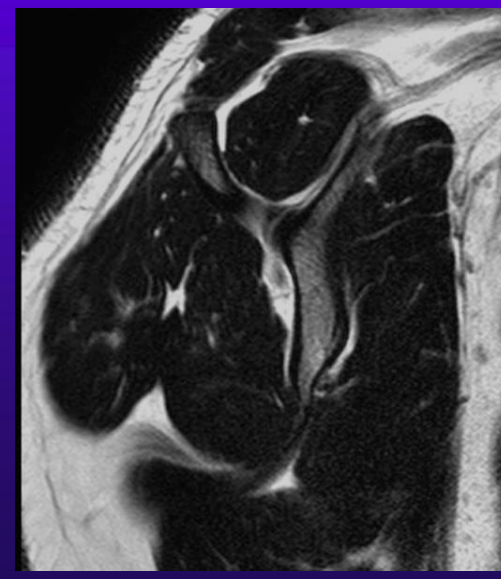
Cor TSE
T1

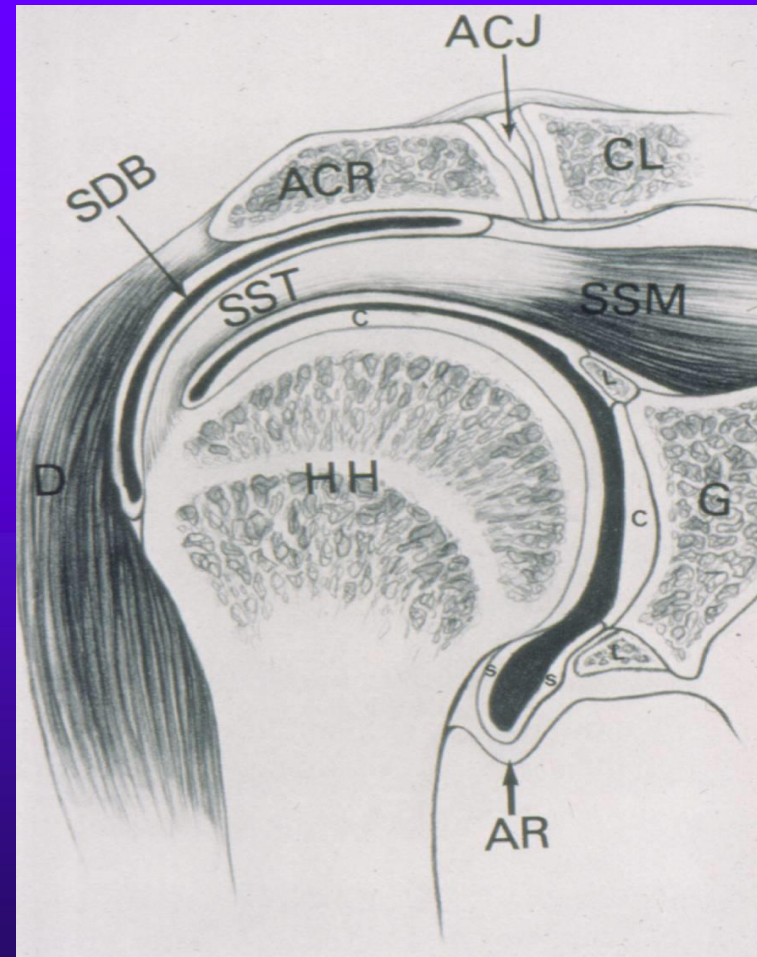
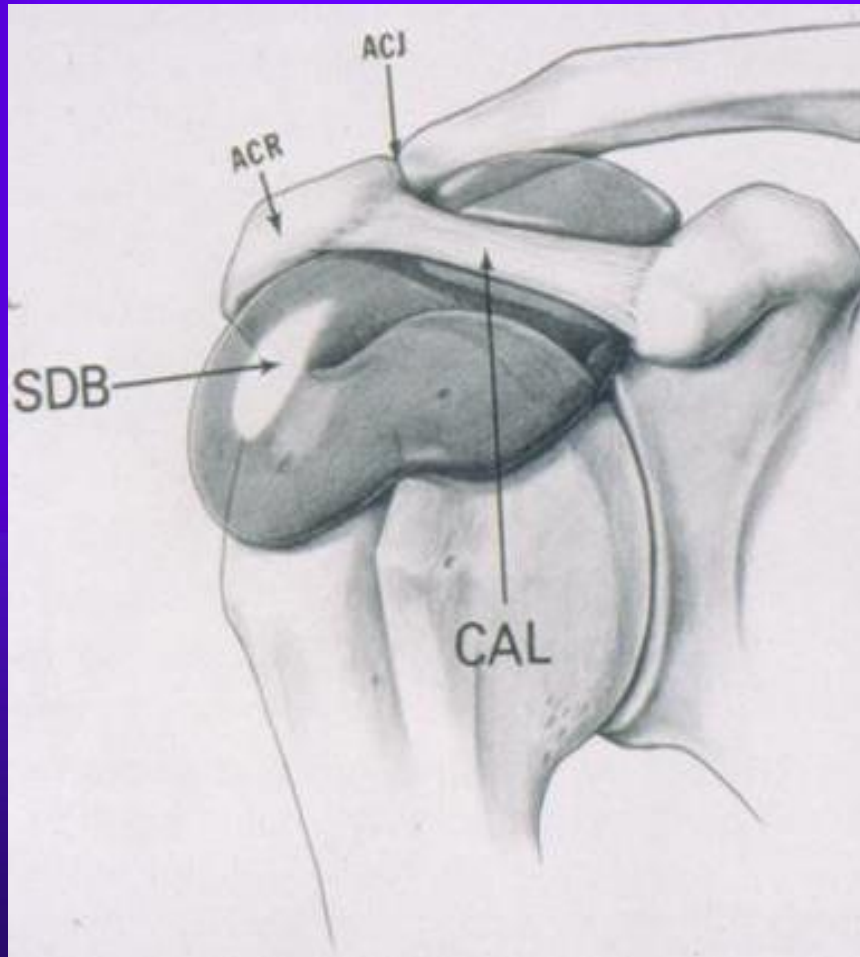
Ax TSE
Pd FS

Sag TSE
T2

Subacromiella rummet

Rotatorcuffen

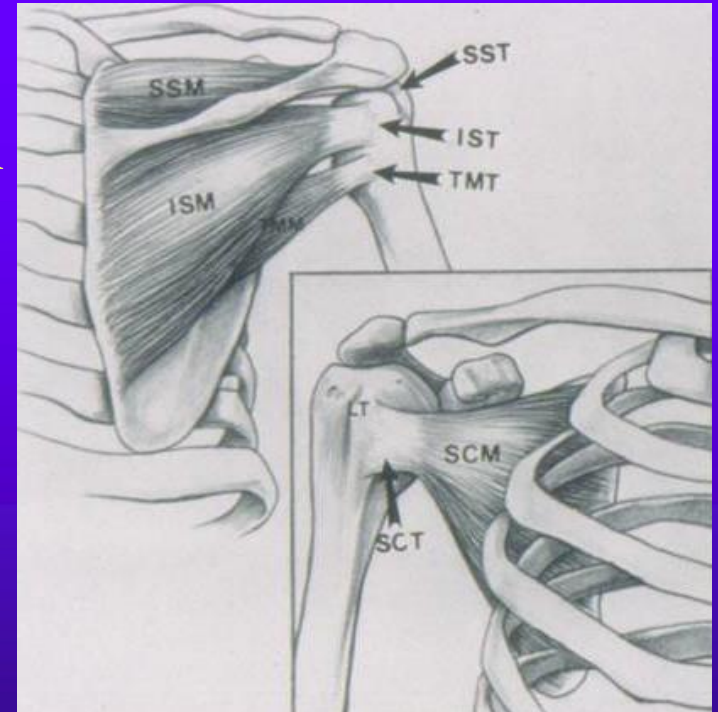
Sjukliga tillstånd i rotatorcuffen vanligaste orsaken till smärta/funktionsnedsättning i axeln

Supraspinatus (SSp) - abduktion

Infraspinatus (ISp) - utåtrotation

Teres Minor (TMi) - utåtrotation

Subscapularis (SSc) - inåtrotation/adduktion

Rotatorcuffen

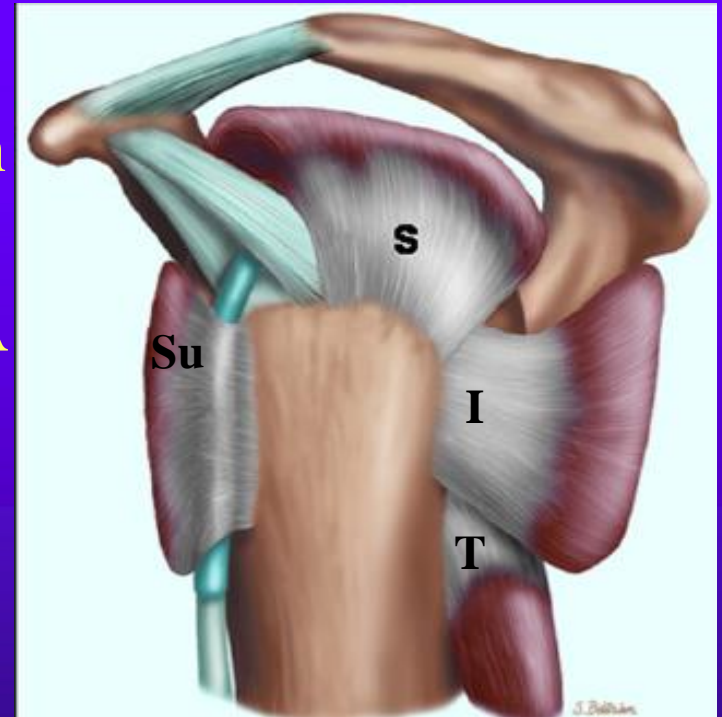
Sjukliga tillstånd i rotatorcuffen vanligaste orsaken till smärta/funktionsnedsättning i axeln

Supraspinatus (SSp) - abduktion

Infraspinatus (ISp) - utåtrotation

Teres Minor (TMi) - utåtrotation

Subscapularis (SSc) - inåtrotation/adduktion

Rotatorcuffen

Sjukliga tillstånd i rotatorcuffen vanligaste orsaken till smärta/funktionsnedsättning i axeln

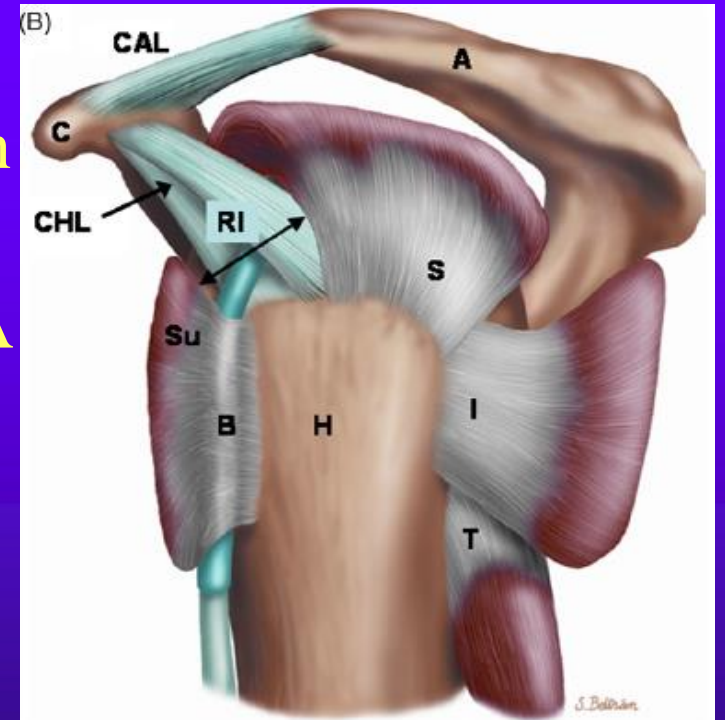
Supraspinatus (SSp) - abduktion

Infraspinatus (ISp) - utåtrotation

Teres Minor (TMi) - utåtrotation

Subscapularis (SSc) - inåtrotation/adduktion

Rotator Interval (RI) är utrymmet mellan SSp- och SSc senorna lateralt om processus coracoideus där bicepsen och CHL löper

A

P

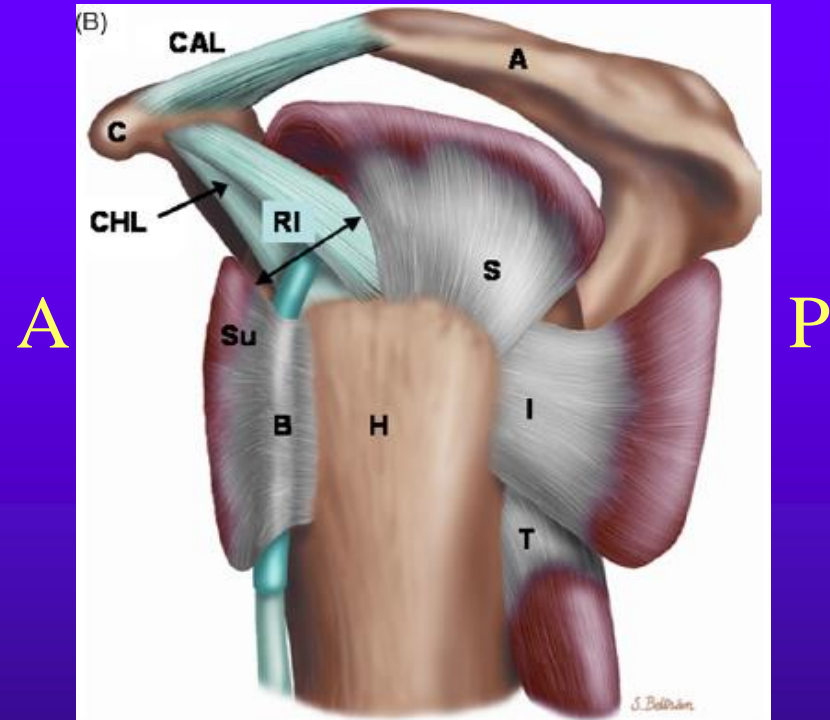
Rotatorcuffruptur

Börjar oftast anteriort i SSp och propagerar framåt mot RI eller bakåt mot ISp eller i båda riktningar

ISp näst vanligast (ofta extension från SSp)

RI engagemang kan ge luxation av bicepssenan

SSc oftast extension från SSp, men kan förekomma isolerat efter trauma (främre luxation), vid subcoracoid/anterosuperior impingement, eller iatrogen efter op inom glenoid/coracoideus

Rotatorcuffen

Sjukliga tillstånd i rotatorcuffen vanligaste orsaken till smärta/funktionsnedsättning i axeln

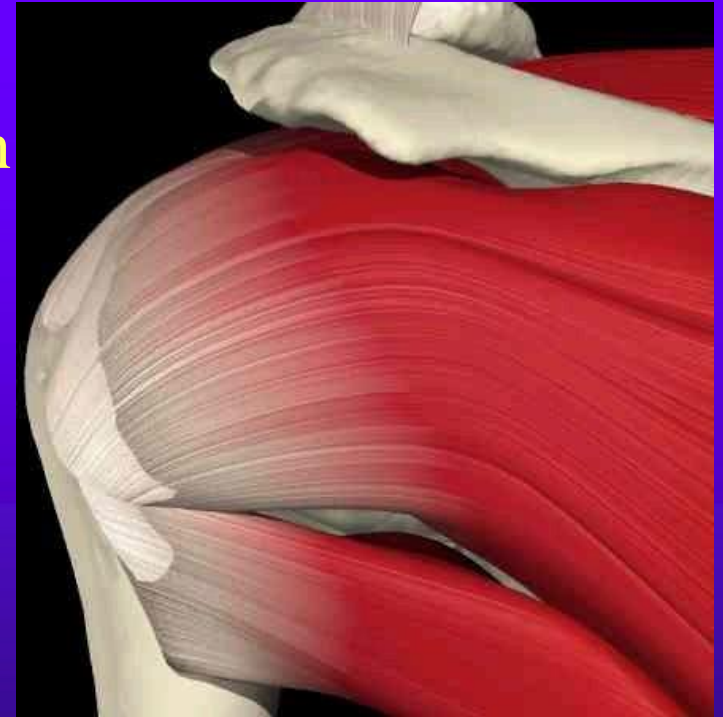
Supraspinatus (SSp) - abduktion

Infraspinatus (ISp) - utåtrotation

Teres Minor (TMi) - utåtrotation

Subscapularis (SSc) - inåtrotation/adduktion

Rotator Crescent är den mest distala delen av rotatorcuffen där senorna är sammanhängande

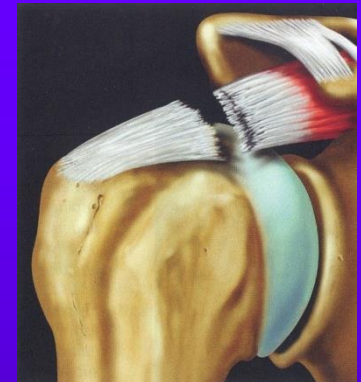
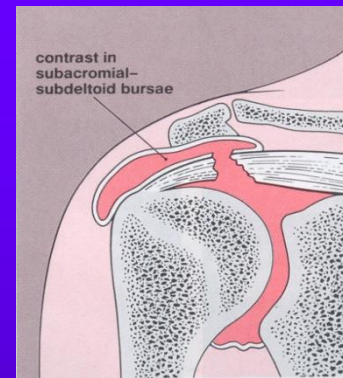
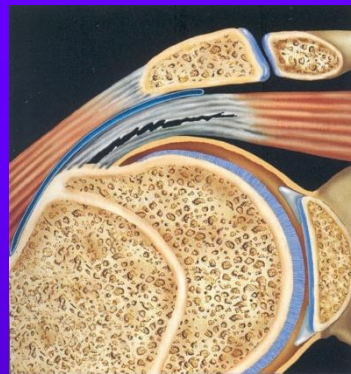
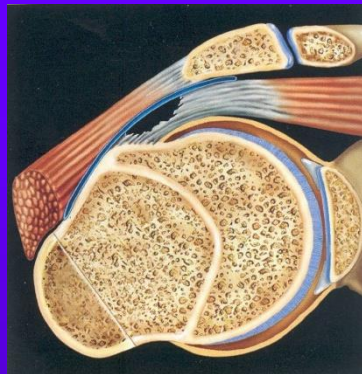
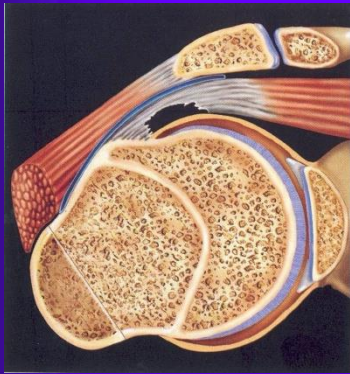

Rotatorcuffruptur

Partiell

Genomgående

(Total)

artikulär

bursal

intratendinös

grad 1 < 25% (<3mm)

grad 2 25-50% (3-6mm)

grad 3 > 50% (>6mm)

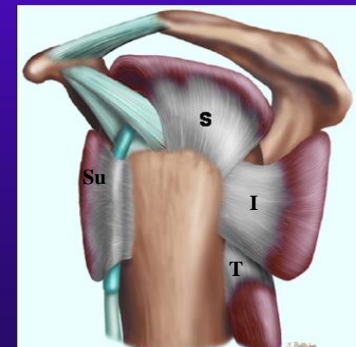
grad 3 > 50% = signifikant ruptur

små < 1cm

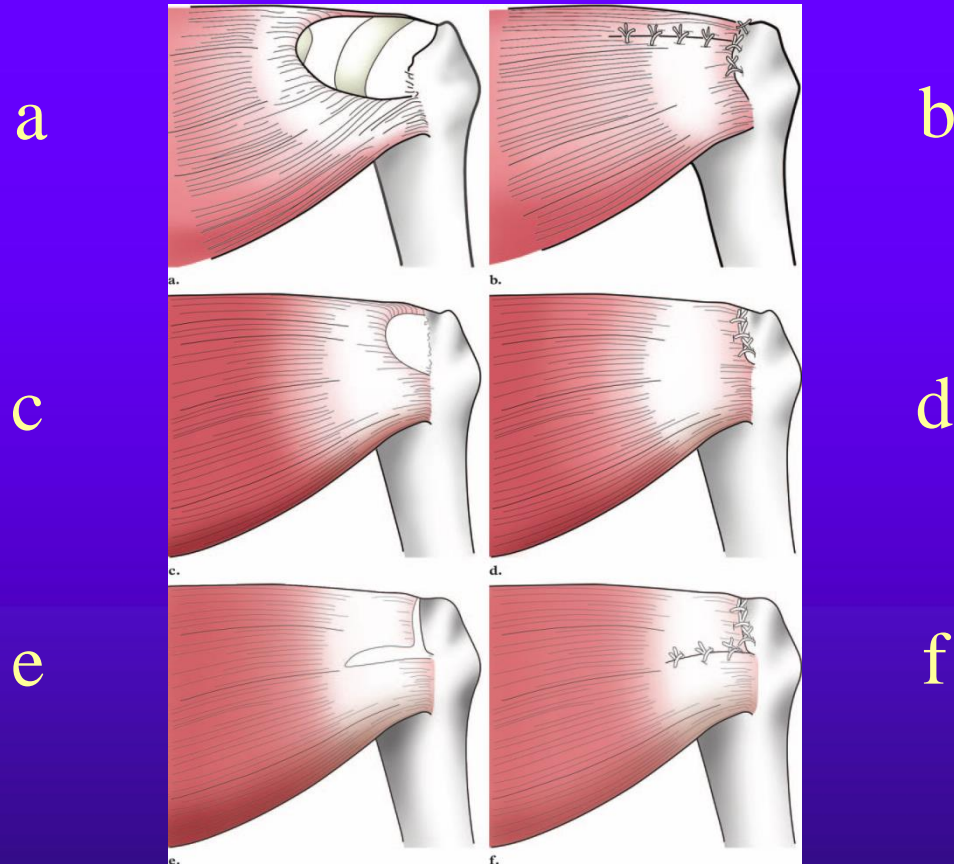
medium 1-3cm

stora 3-5cm

massiva > 5cm

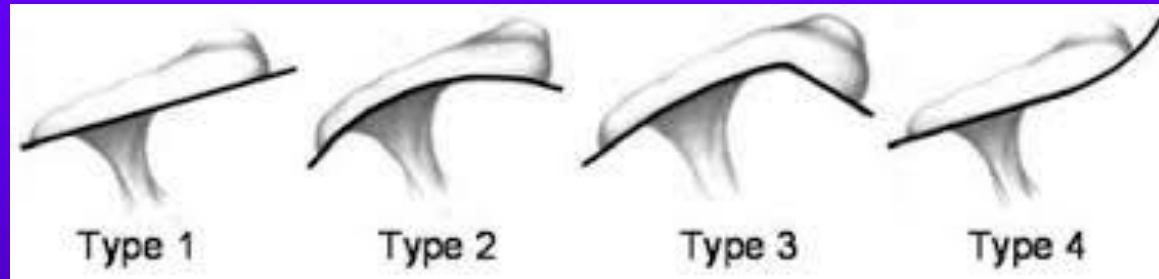

Rotatorcuffruptur

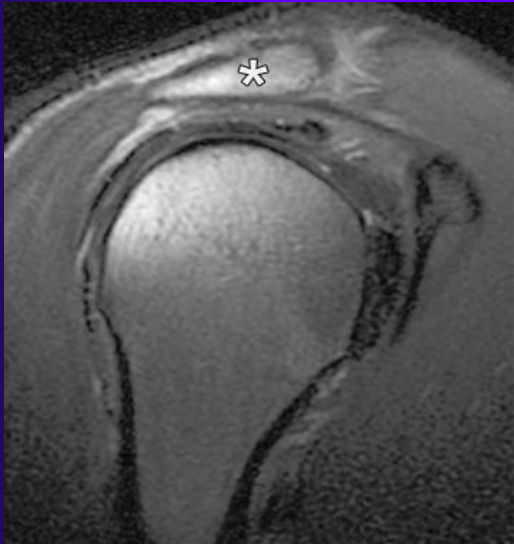

Tendon tears. Drawings illustrate a U-shaped tear before (a) and after (b) repair, a crescentic tear before (c) and after (d) repair, and an L-shaped tear before (e) and after (f) repair.

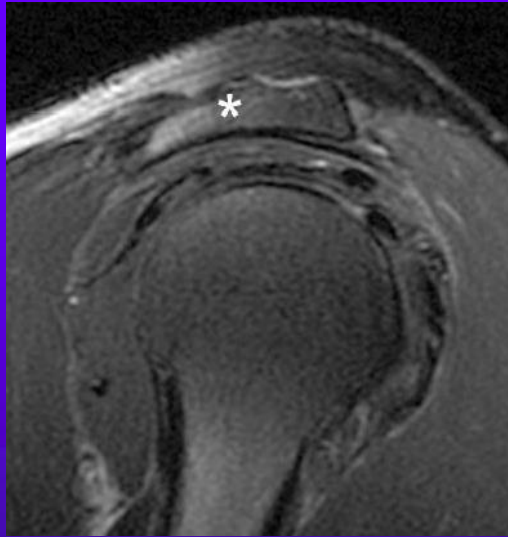
Acromions form

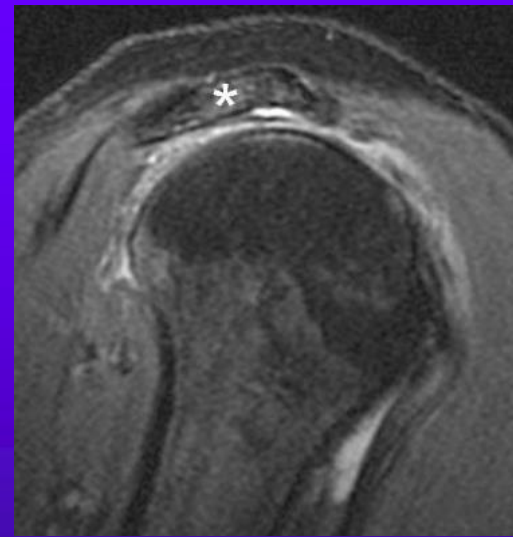
Acromions form

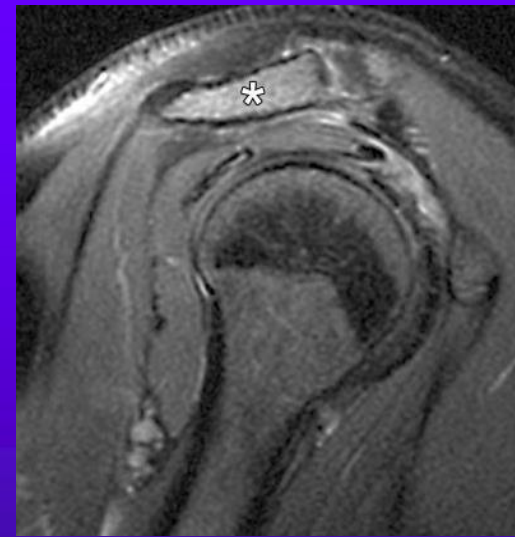
1

2

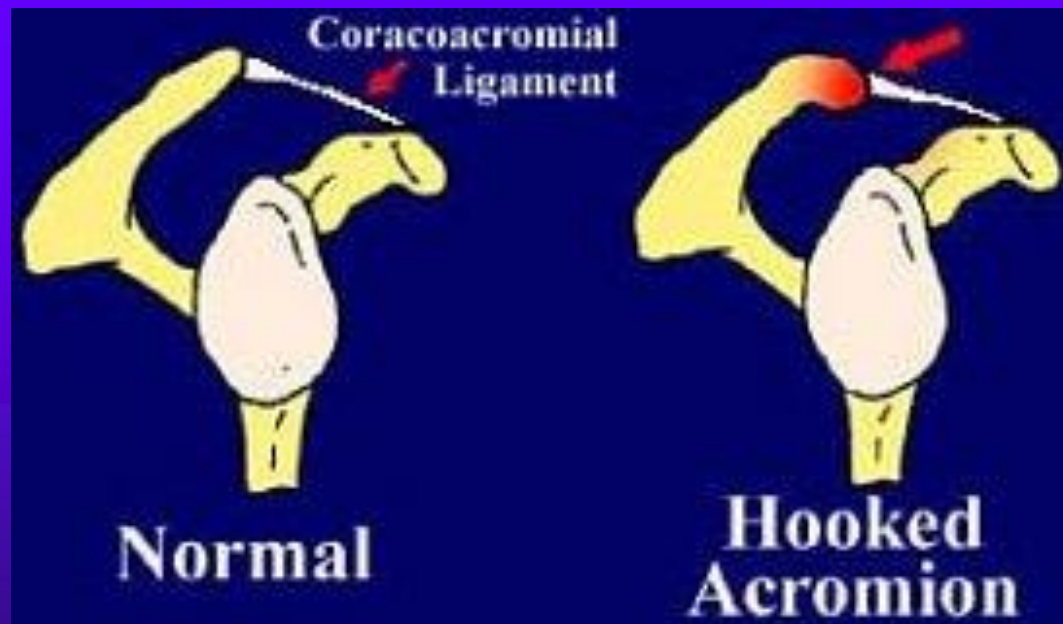

3

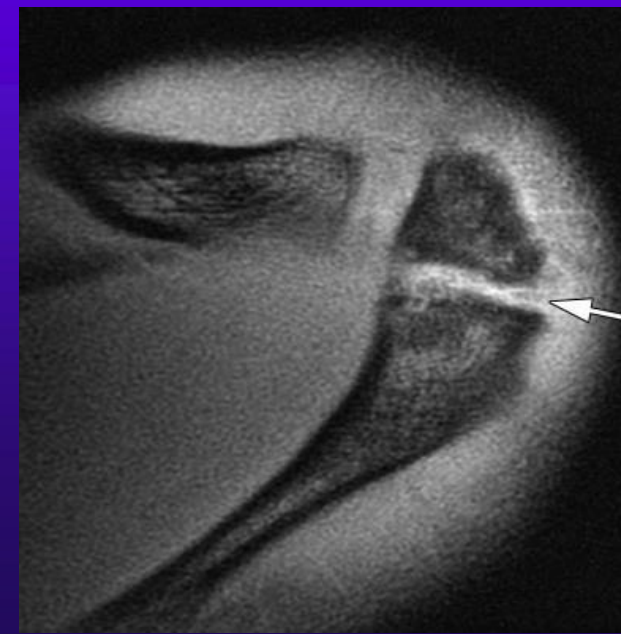
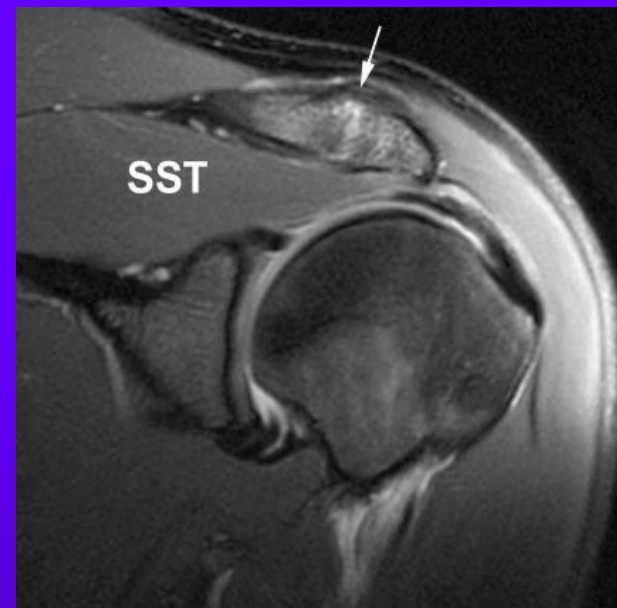
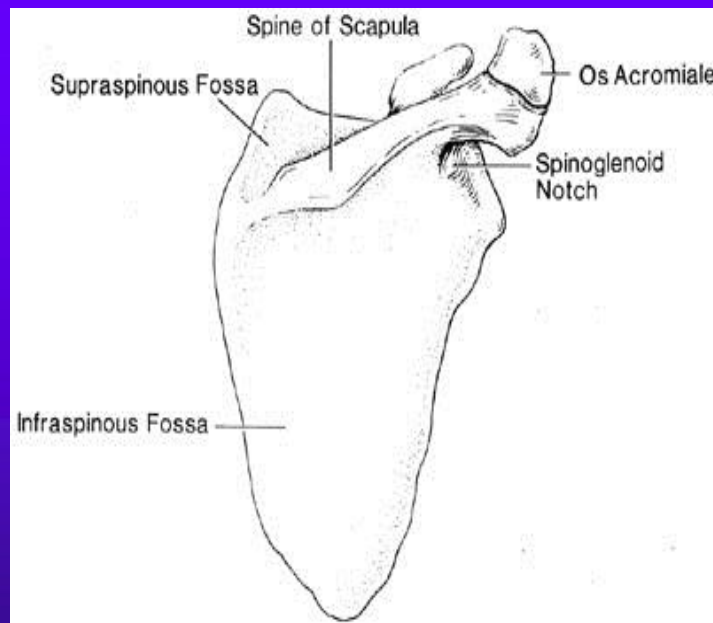
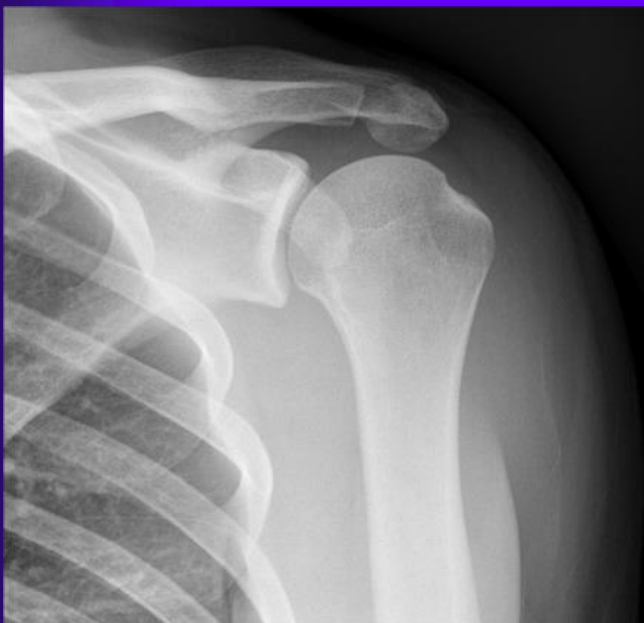

4

Acromions form

Os acromiale

Impingement

Tendinos

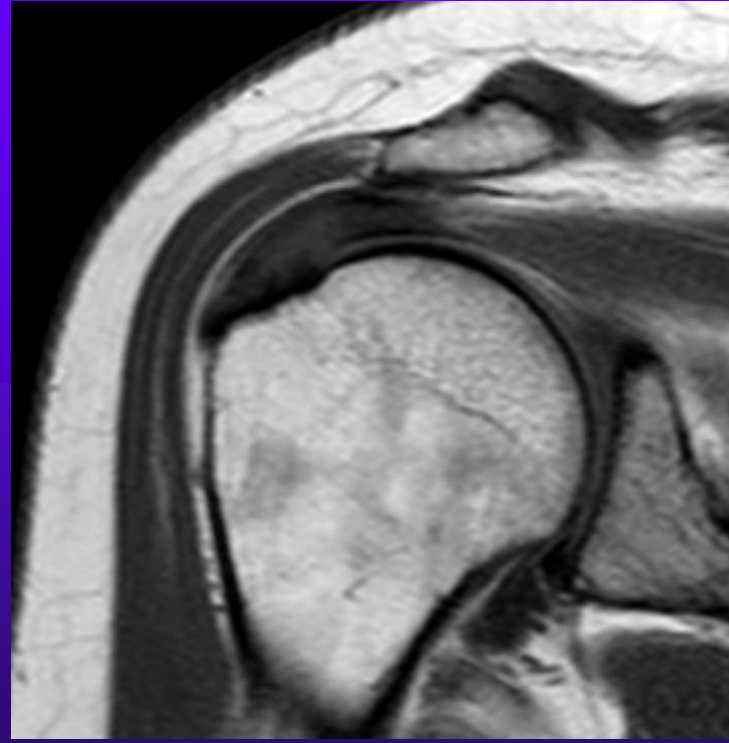
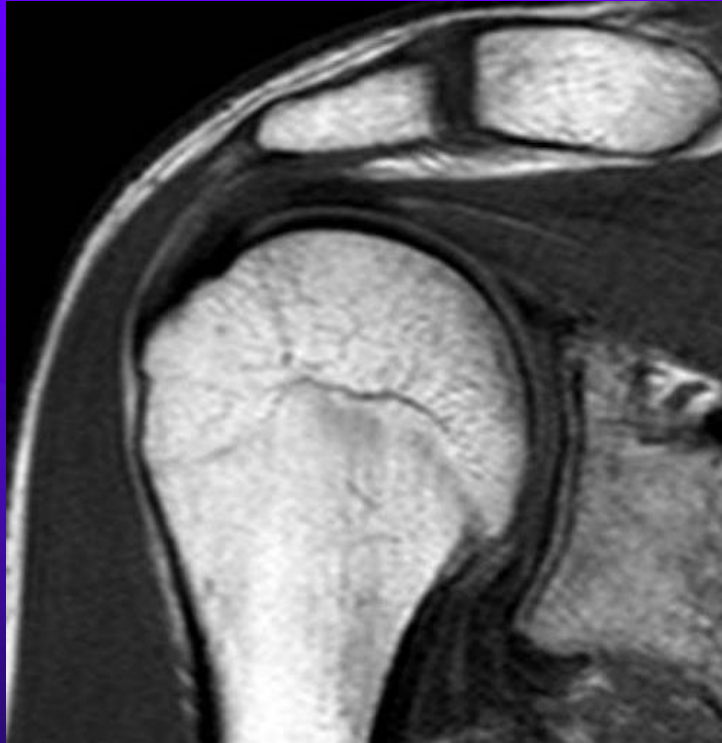
Partiell ruptur

Genomgående ruptur

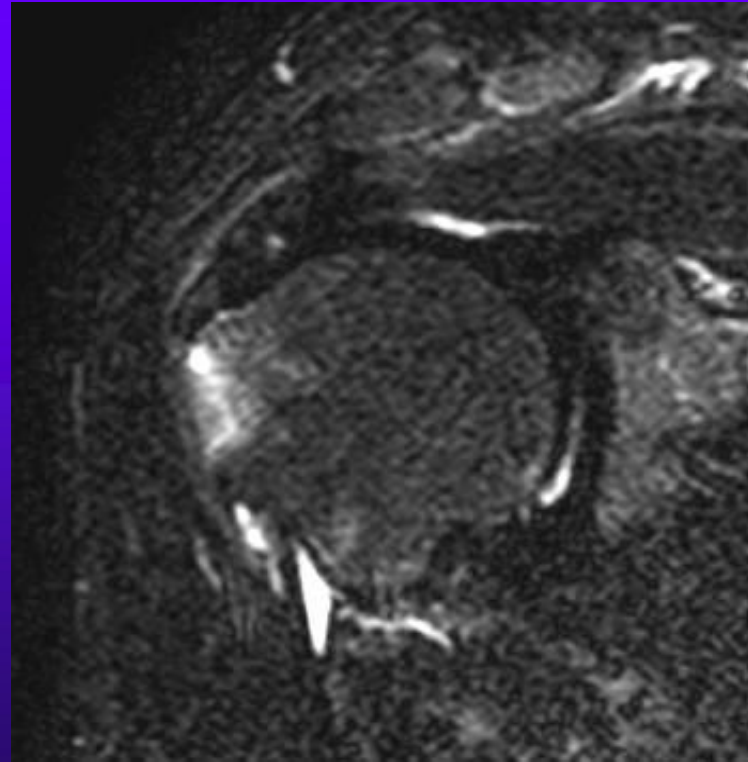
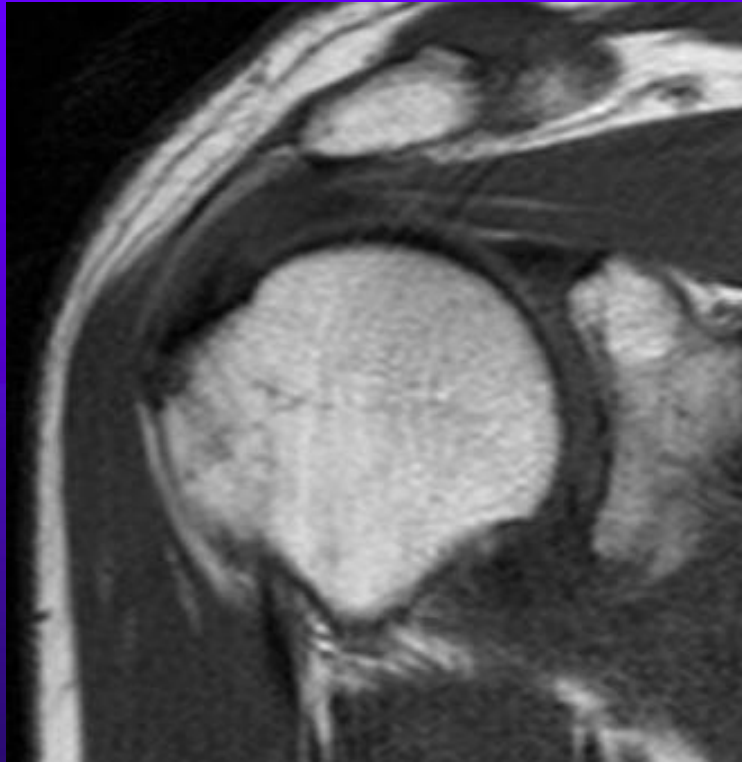
Retraktion

Muskelatrofi

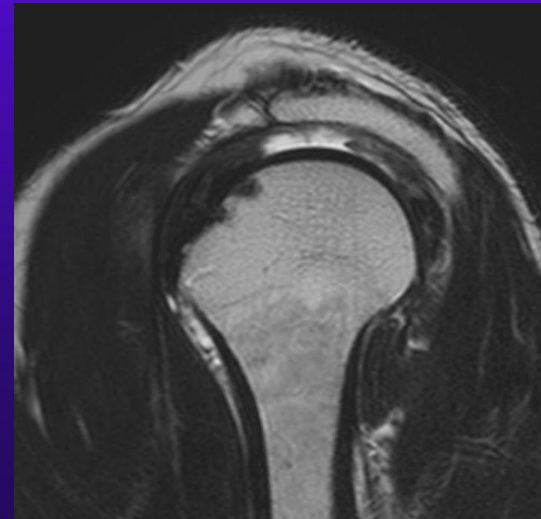
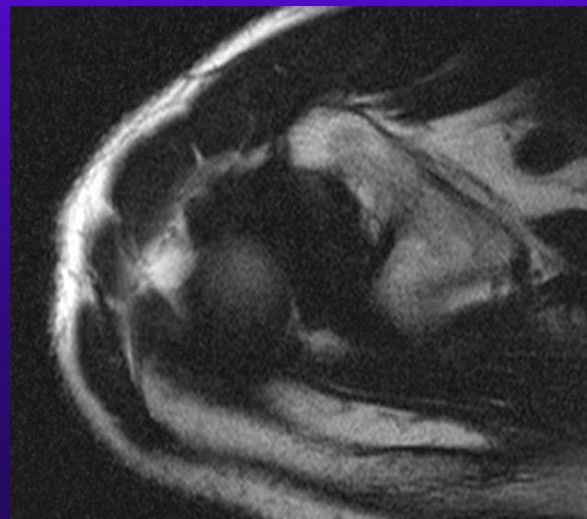
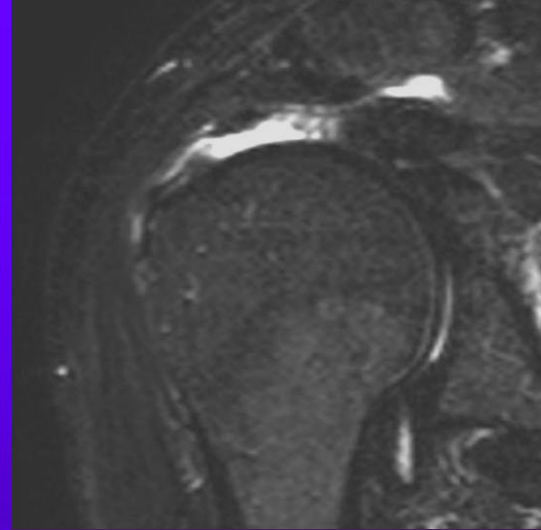
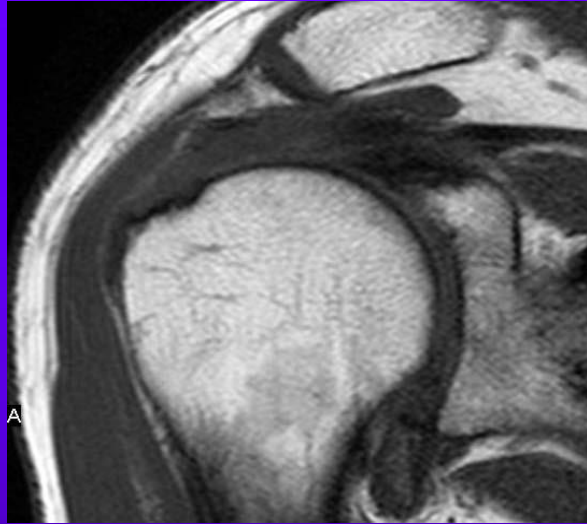
Tendinos

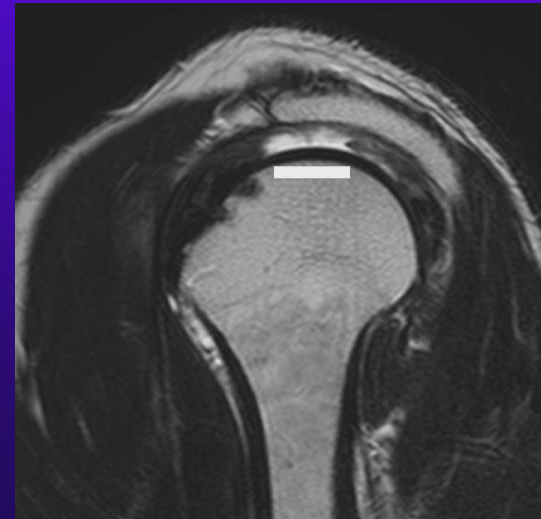
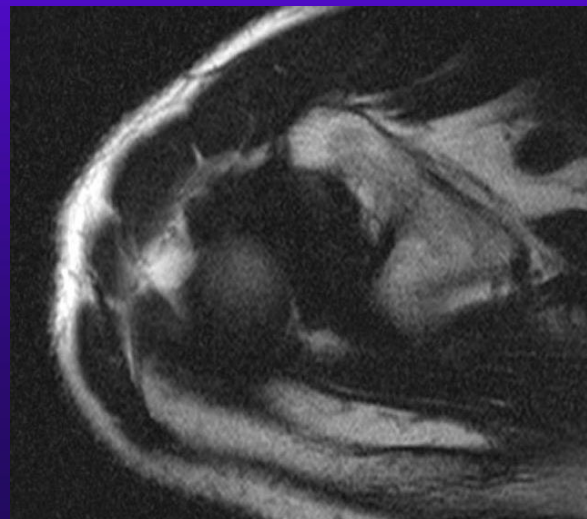
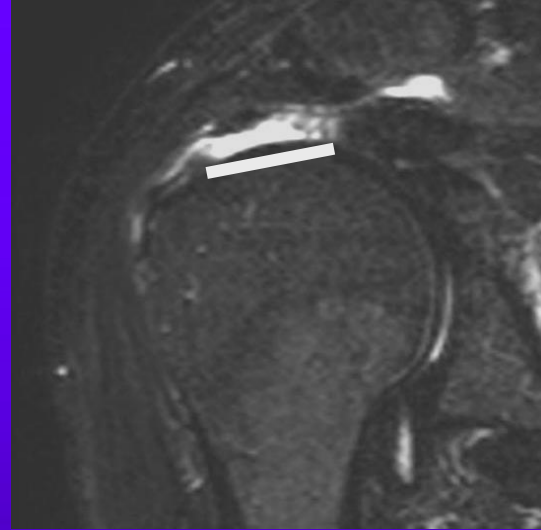
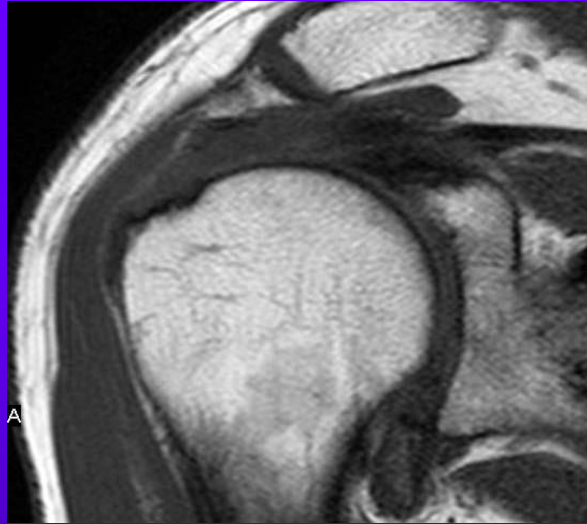
Partiell ruptur

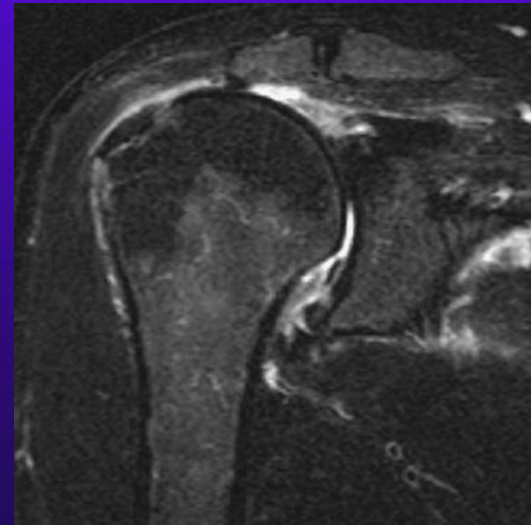
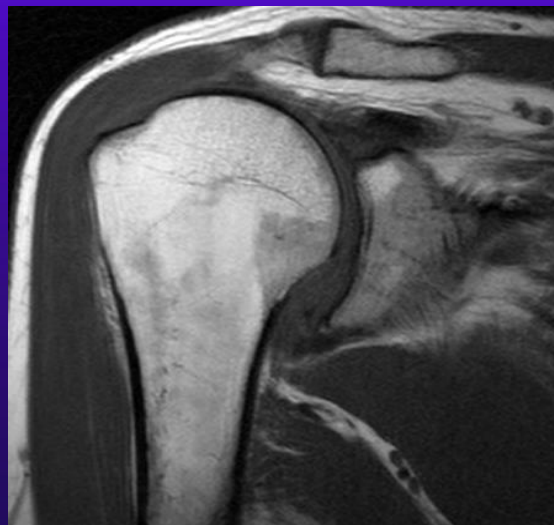
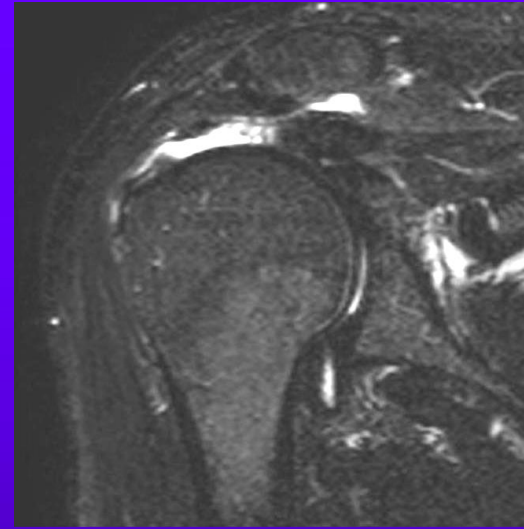
Genomgående ruptur

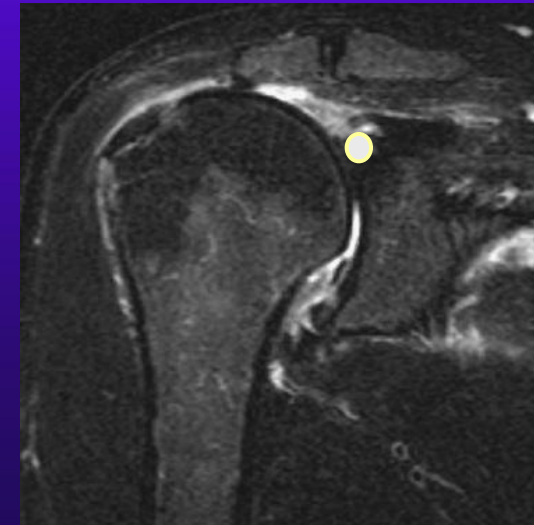
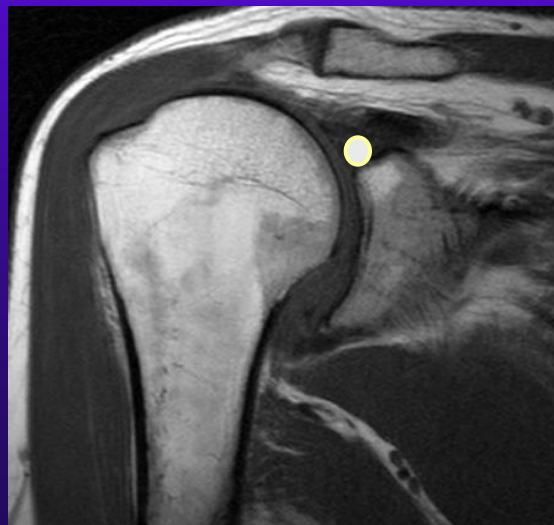
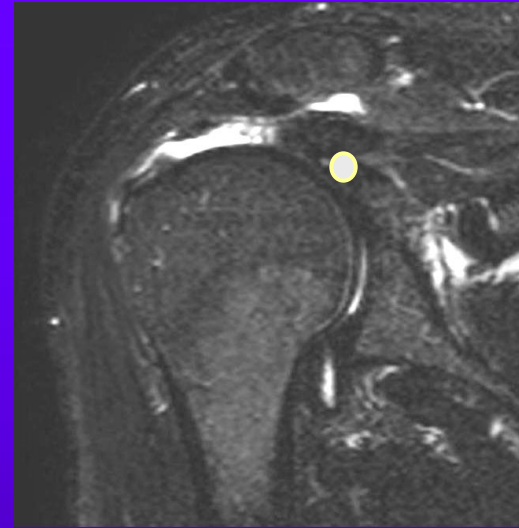
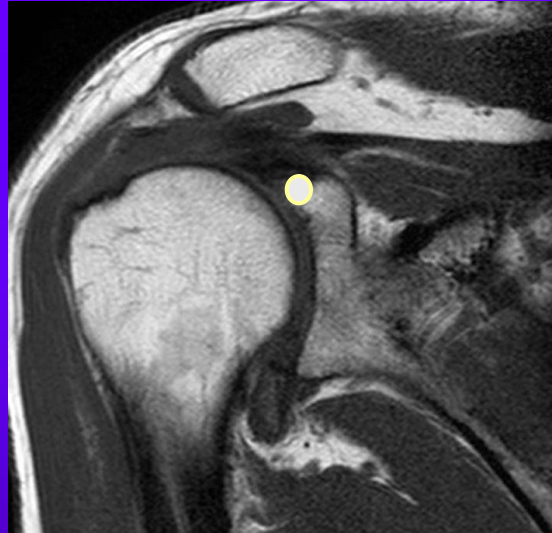
Genomgående ruptur

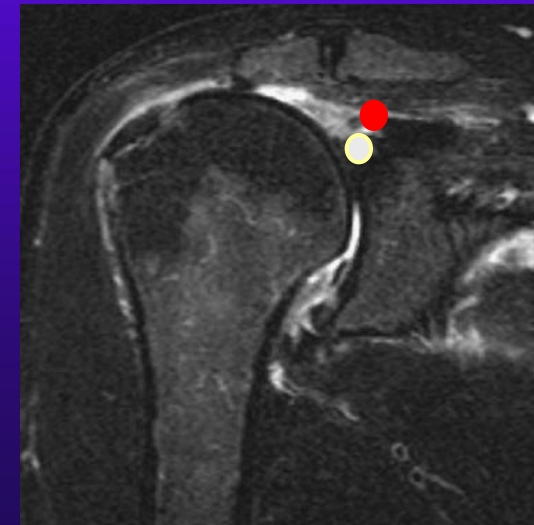
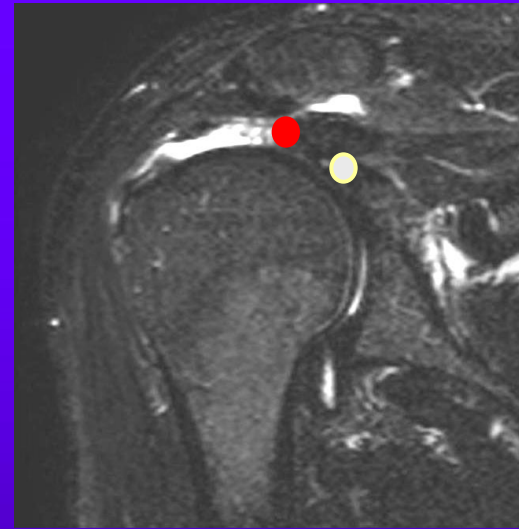
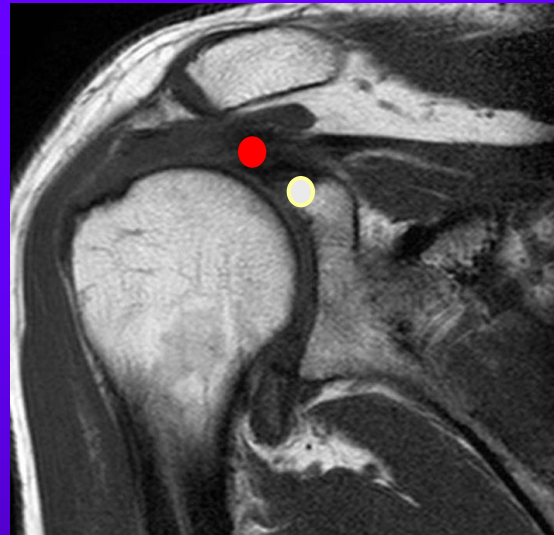
Senretraktion

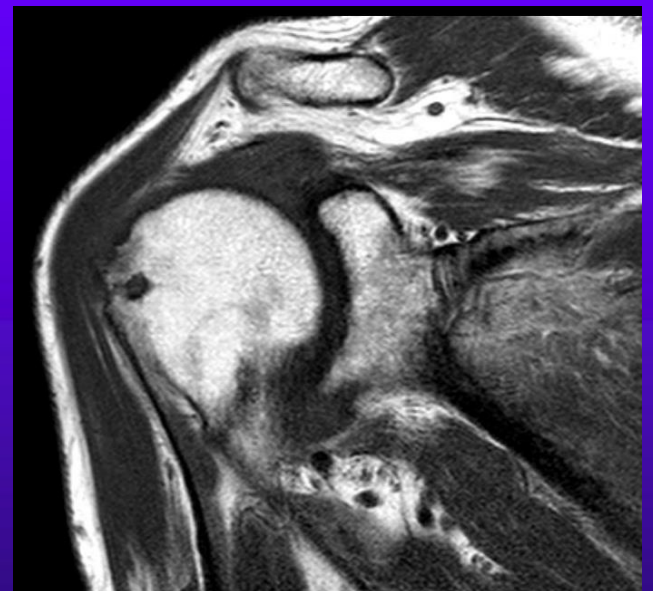
Senretraktion

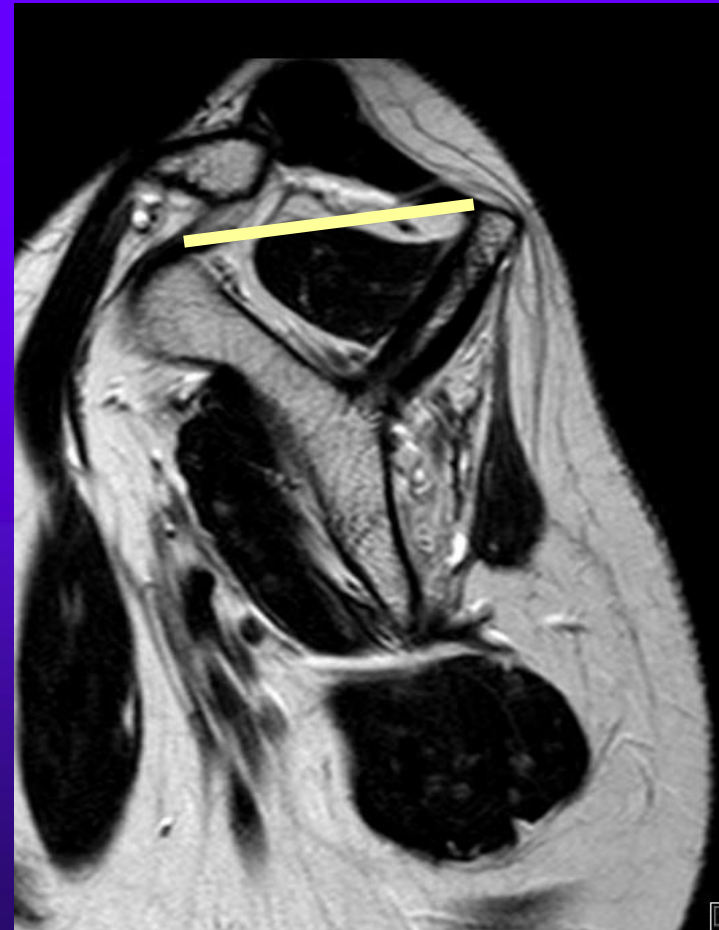
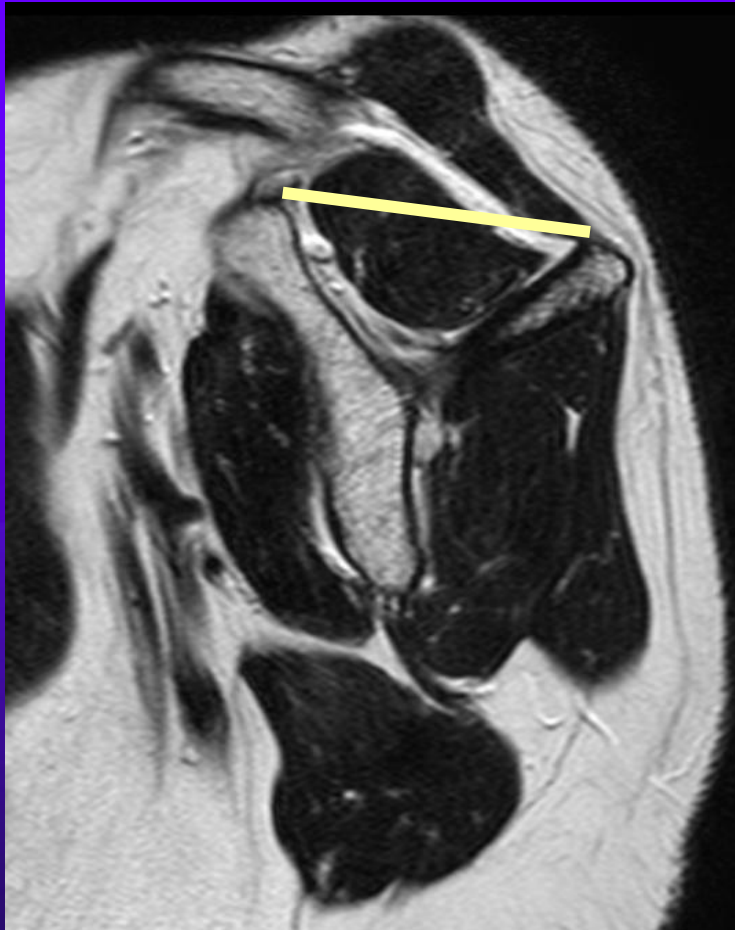
Senretraktion

Muskelatrofi

Muskelatrofi

Bicepsenan

”Biceps pulley/sling”
bildas av SGHL, CHL

”Transversal humeral ligament”
utgörs av fibrer från CHL, SSp, SSc

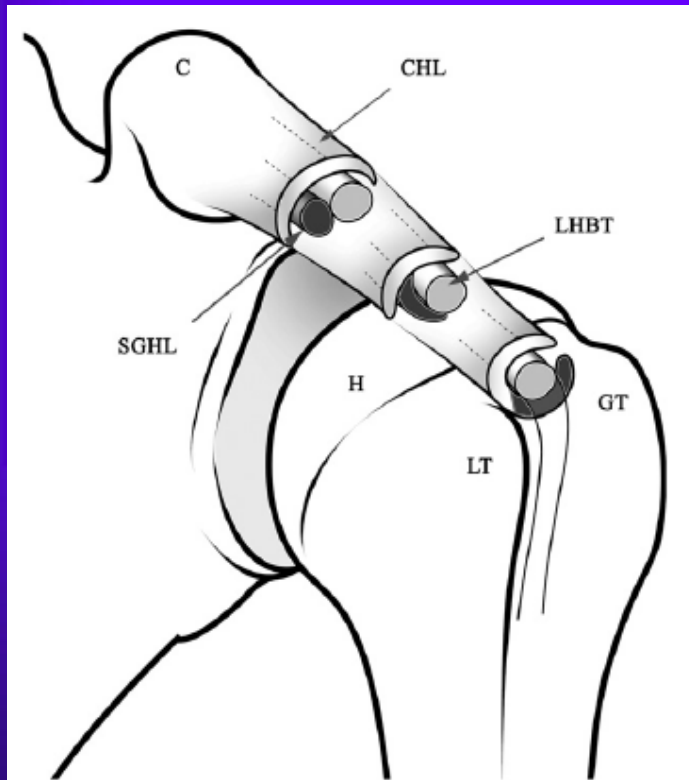
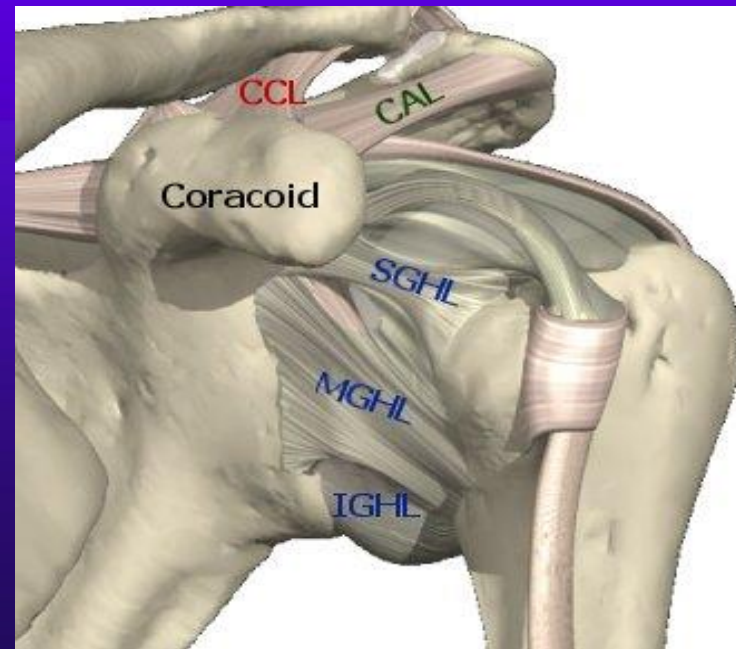

Figure 2 Diagrammatic representation of the biceps reflective pulley system. CHL, coracohumeral ligament; SGHL, superior glenohumeral ligament; C, coracoid process; LHBT, long head of biceps tendon; H, humeral head; GT, greater tuberosity; LT, lesser tuberosity.

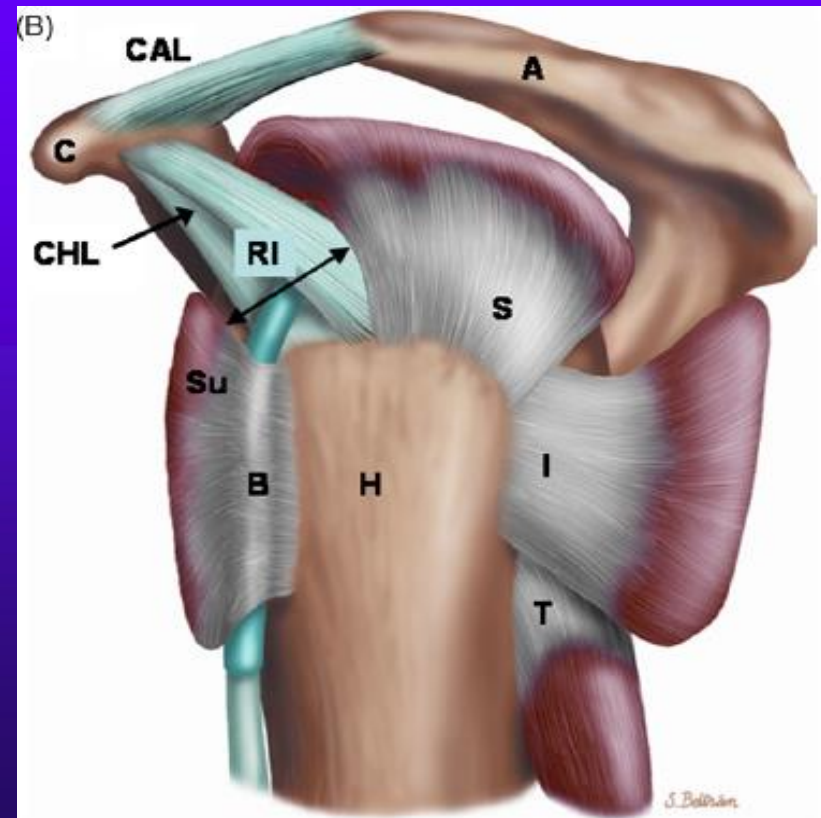
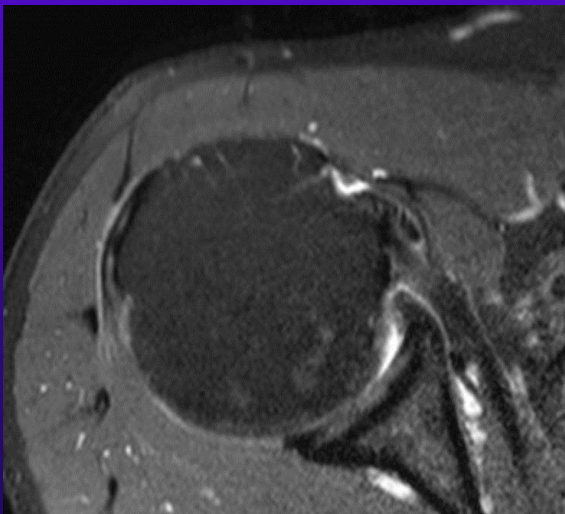
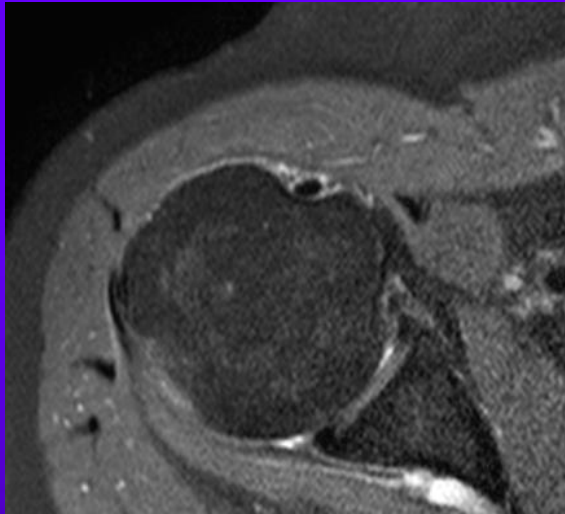

Bicepsenan

Luxation

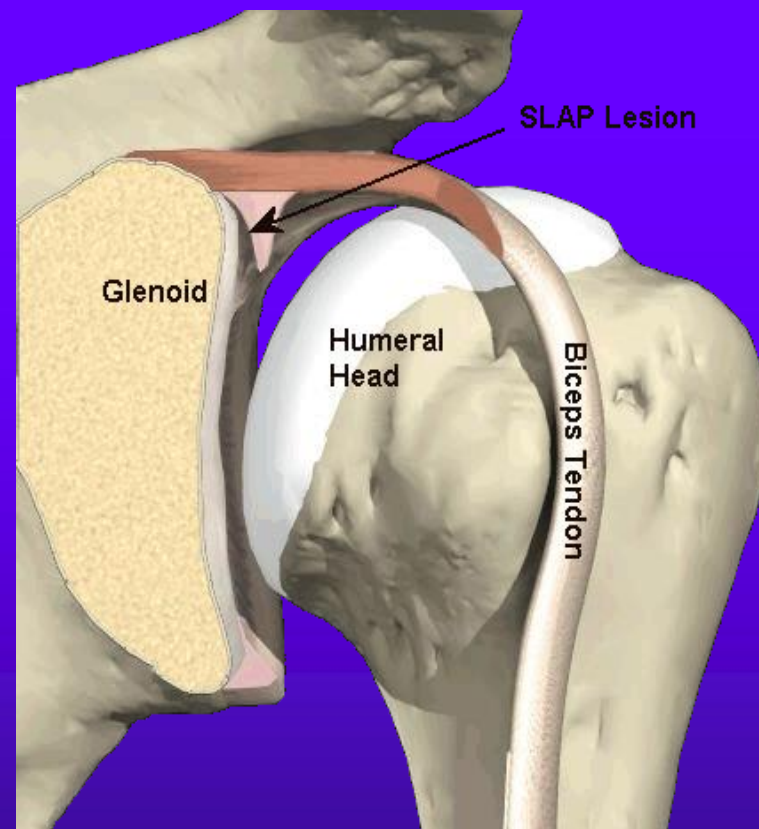
”Biceps pulley/sling”

”Transversal humeral ligament”

Bicepssenan

SLAP-lesioner

Typ 1 (~10%) Fransighet labrumytan

Typ 2 (~40%) Avlösning labrum + biceps

A anterior

B posterior

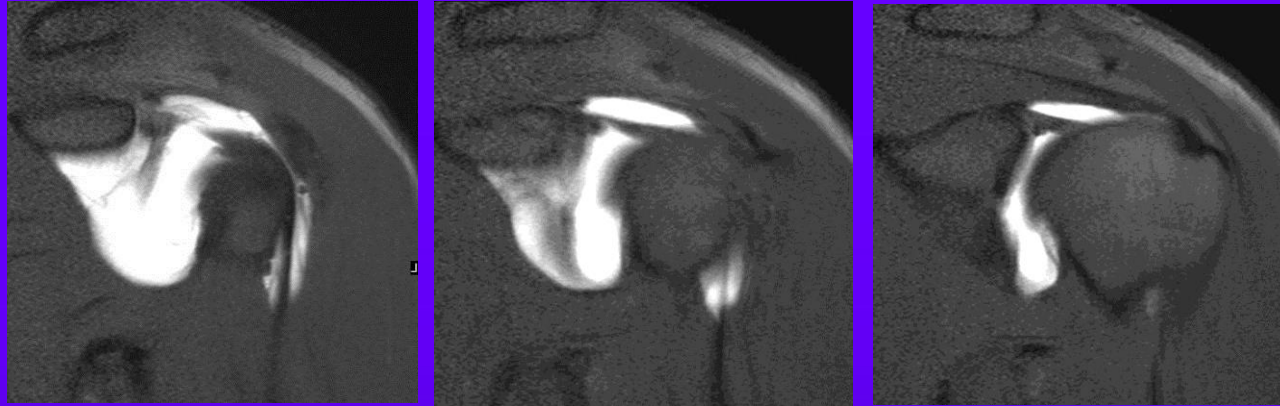
C kombinerad anterior-posterior

Typ 3 (~30%) Lösgörande labrum men inte biceps

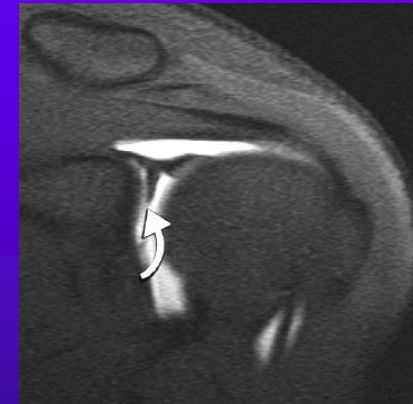
Typ 4 (~15%) = Typ 3 + ruptur bicepssenan

..etc..etc..Typ 10

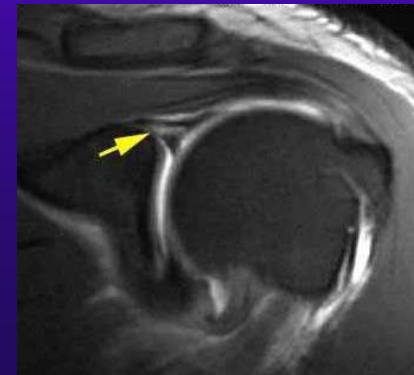
Bicepsseenan

Sublabral recess

SLAP-lesion

MR-artro axel

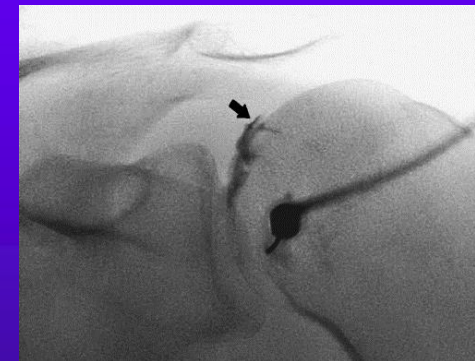
Ryggläge, nedviden 30°, utåtrotation

Nedre medial kvadranten

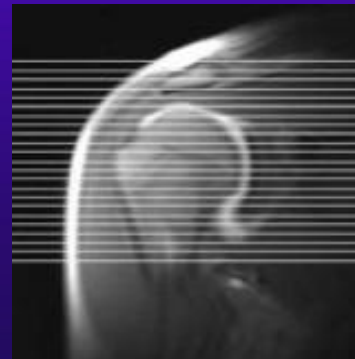
2-3ml jodkontrastmedel

10-15ml gadoliniumkontrastmedel 2mmol

T2 x 1 plan

T1 x 3 plan

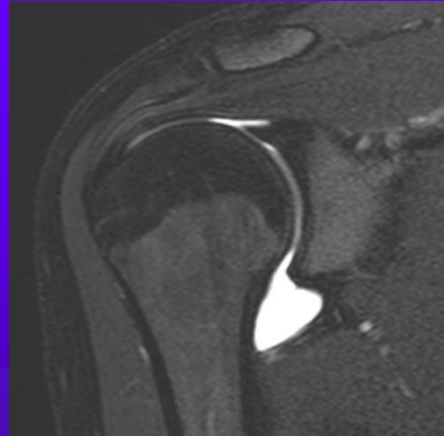
MR-artro axel

Indikationer:

Instabilitet, SLAP, Fri kropp, Rotator intervall, Adhesiv capsulit, Post op axel, Diff part-/ggående rotatorcuffruptur

Protokoll:

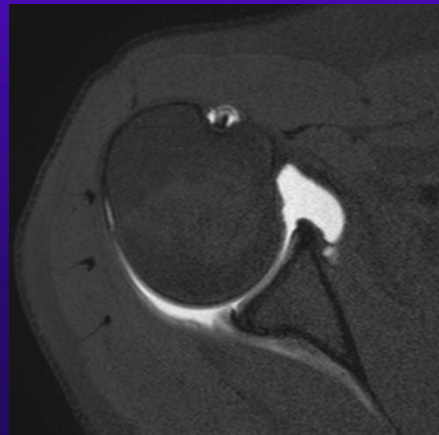
T2 Cor

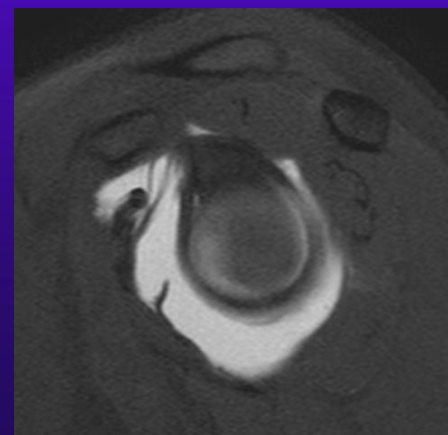
T1 FS Cor

T1 FS Ax

T1 FS Sag

Axeldiagnostik

Subacromiella smärttillstånd

Instabilitet

(Övrigt: t.ex. artrit, artros, nekros, restillstånd efter fraktur)

Instabilitet

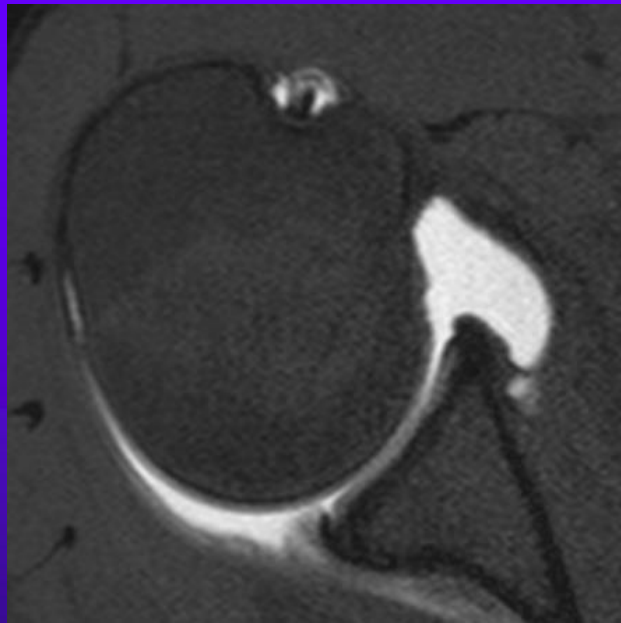
Ledkapsel

Labrum

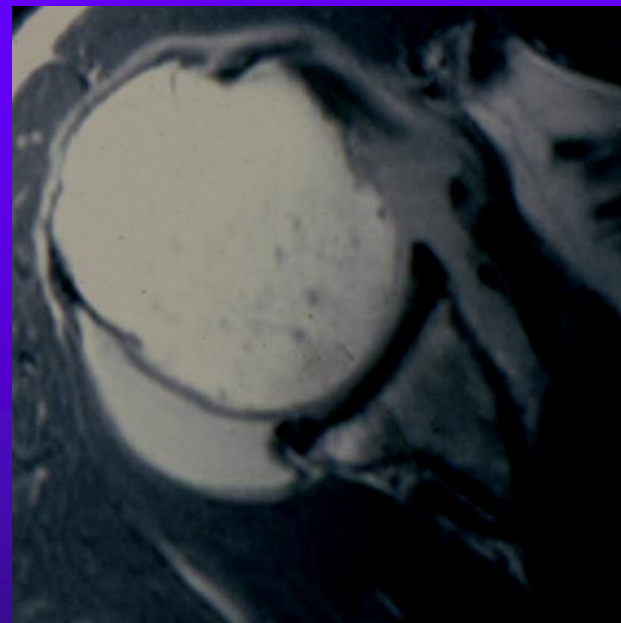
Glenoid

Glenohumerala ligament

Ledkapsel

Normal

Kapselavlösning

Labrum

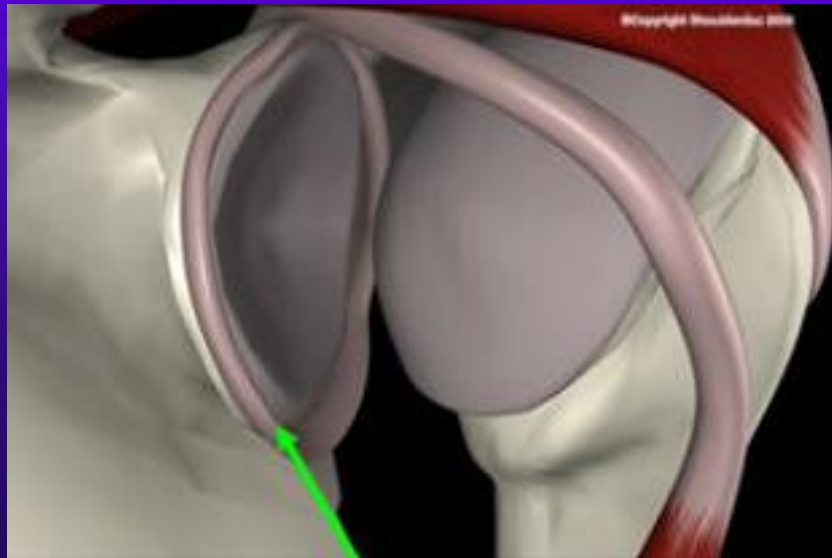
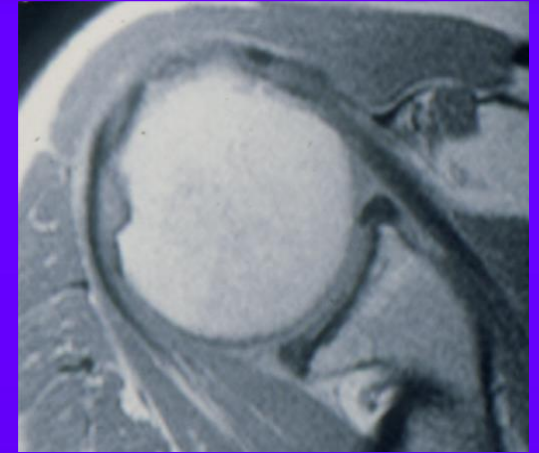
Mjukt fibrokartilaginärt brosk

Ökar glenoidens djup och ger optimal passform

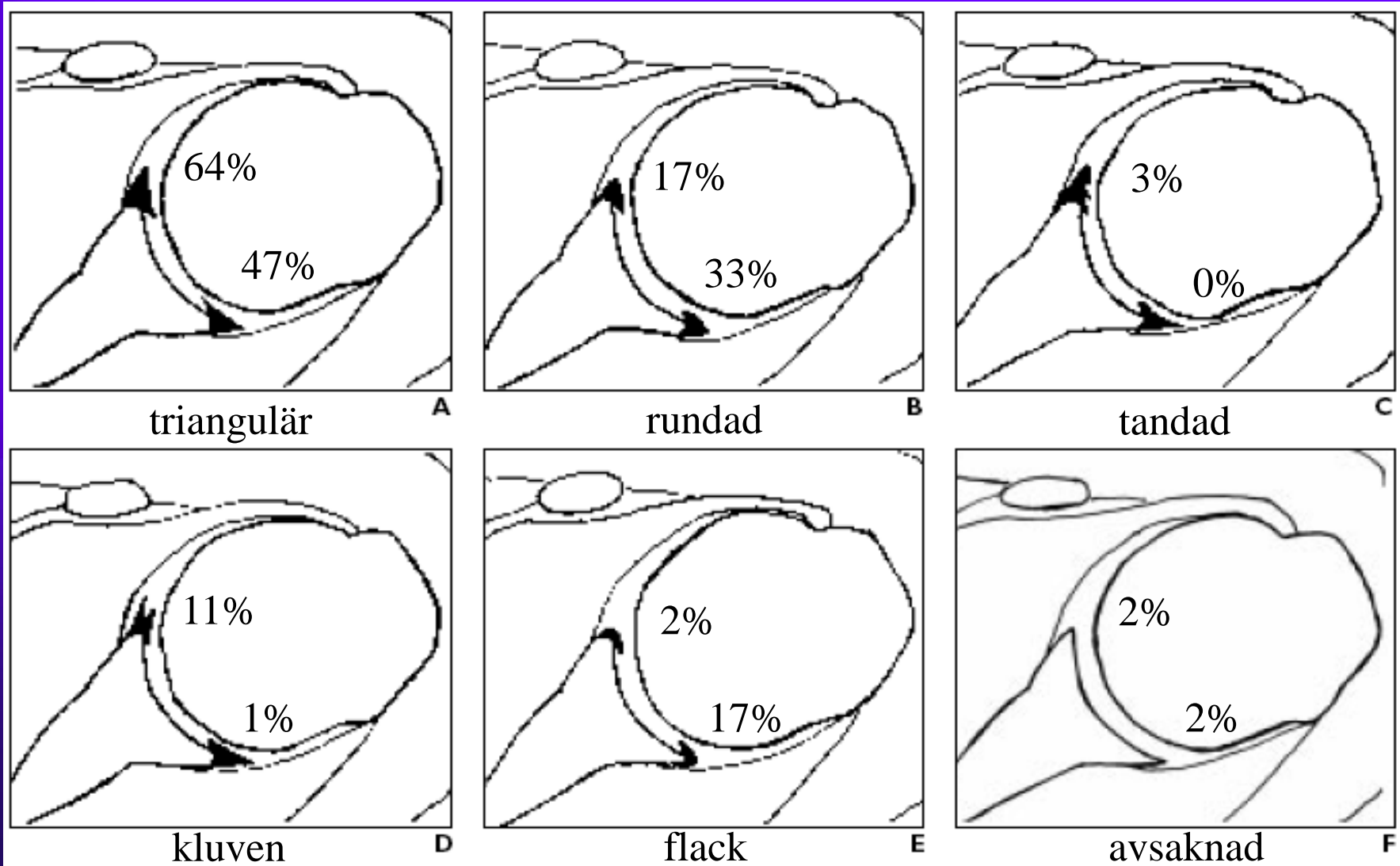
Sluter tät med resulterande "sugeffekt" och negativt tryck

Stötdämpare för "shear" rörelser → hjälper till centrera caput

Ursprung för glenohumerala ligament

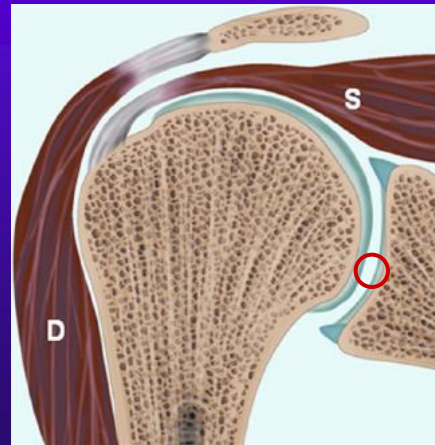
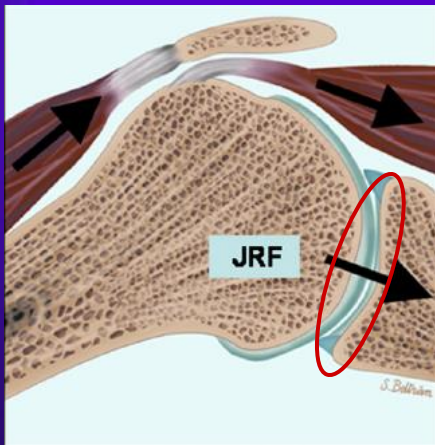
- Yang Hee Park, et al. AJR 2000;175:667-672
108 MR-artro på 95 symptomfria män 19-24 år

Glenoiden

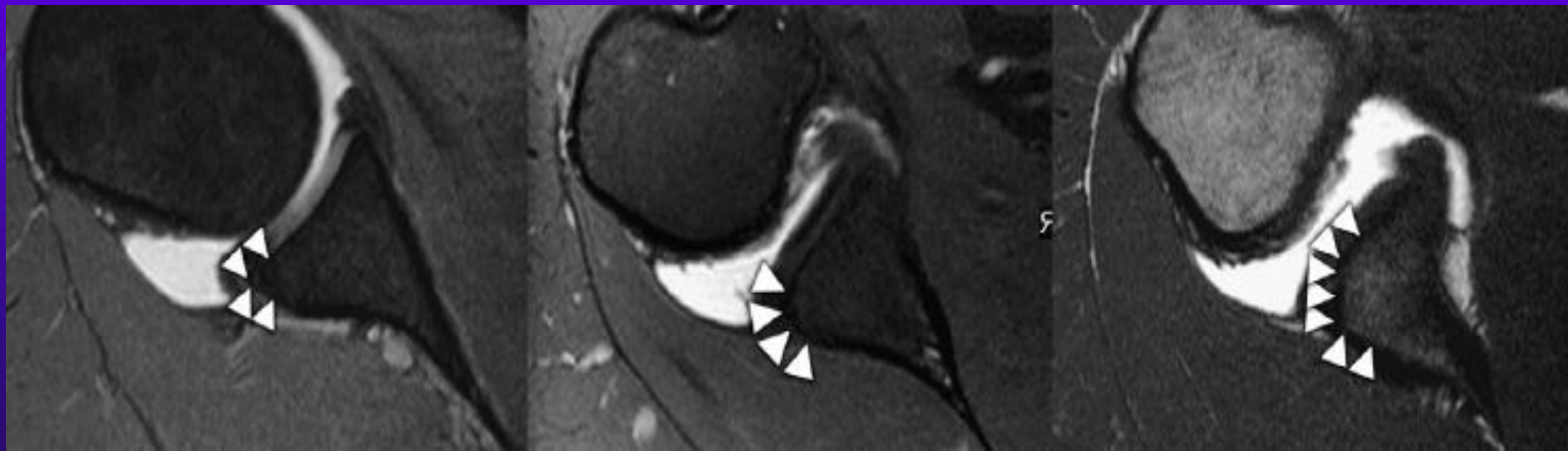
Max 30% av humerus ledyta ledar mot glenoidens ledyta

I abduktion glenoiden/caput samma radie → stor kontaktyta, liten tryckbelastning
I adduktion är glenoidens radie större än caputs → central kontaktpunkt

Tubercle of Assaki

Glenoiden

Triangular

J-shaped

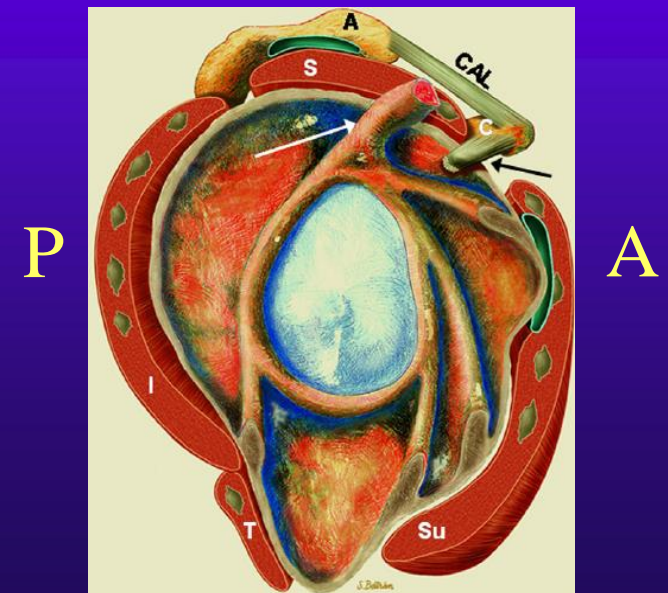
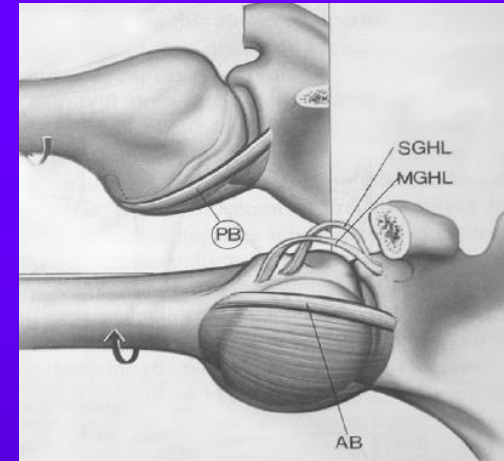
Deltoid

Glenohumeral ligament (GHL)

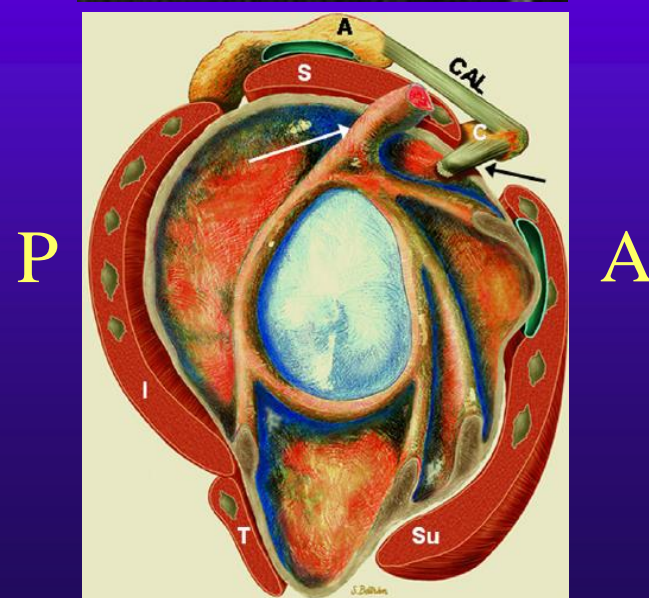
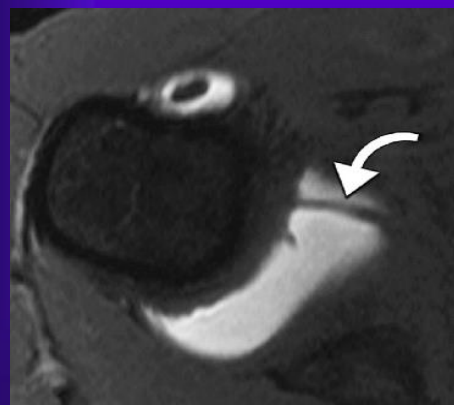
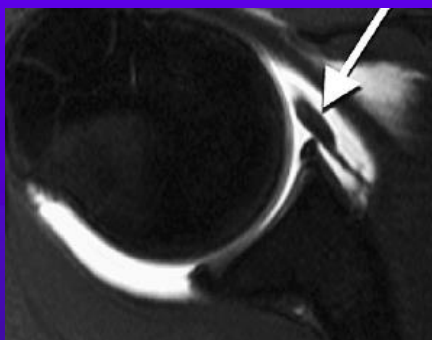
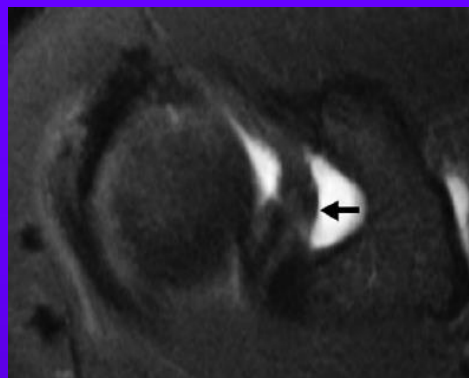
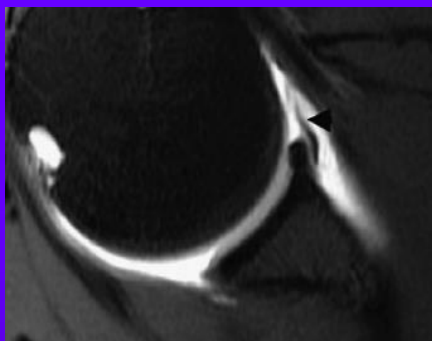
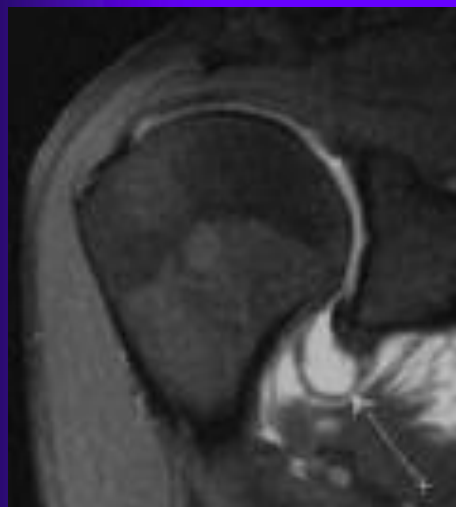
SGHL, MGHL: anterosuperiora labrum till tuberculum minus. SGHL (saknas 10%) löper parallellt med CHL som är 3ggr starkare. MGHL (saknas 30%) kan vara förtjockat och ingå i Buford-complex

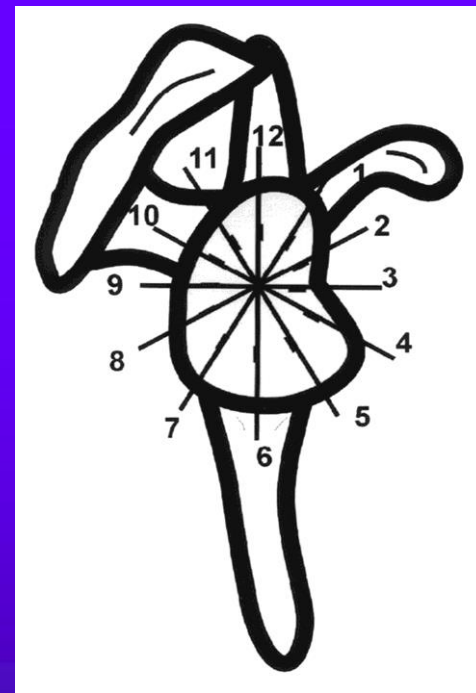
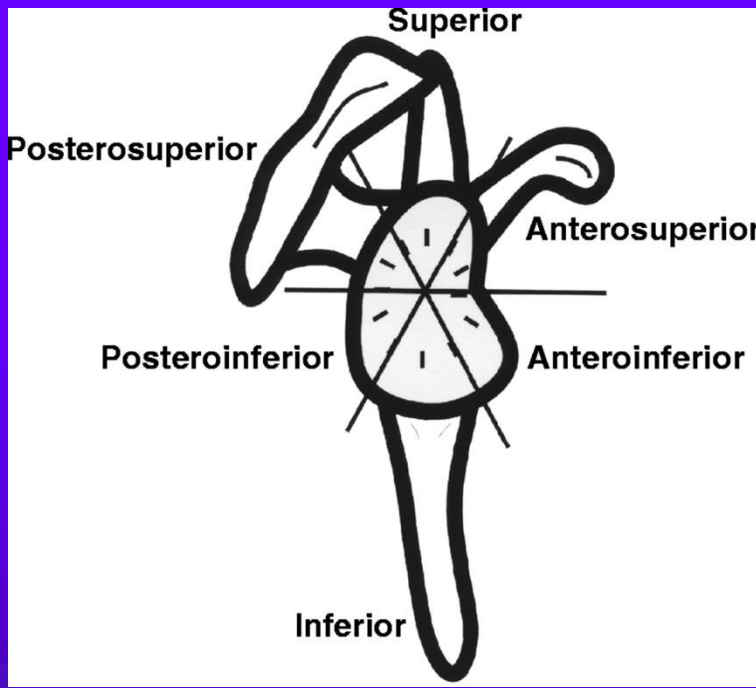
IGHL: anteriort- och posteriort band från ant- resp posteriora labrum till collum chirurgicum. Mellan banden ett hängmatteliknande veck.

IGHL:s anteriora band är viktigast – Bankartskada är avslitning anterioinferiora labrum pga översträckning av detta ligamentband

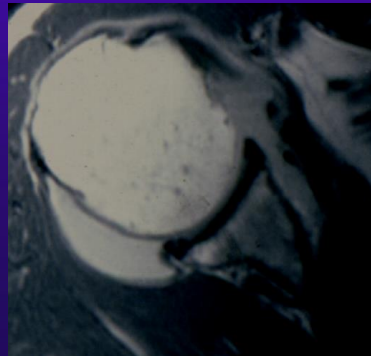

Glenohumeral ligament (GHL)

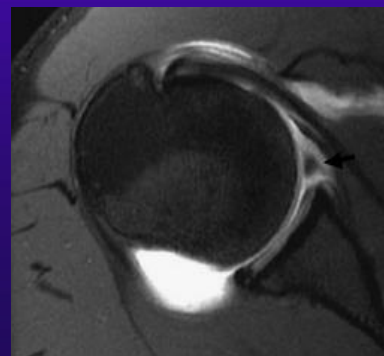

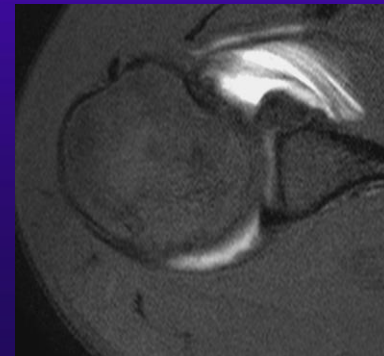
kapselavlösning

fBankart

bBankart

Fynd vid främre instabilitet

Kapselavlösning

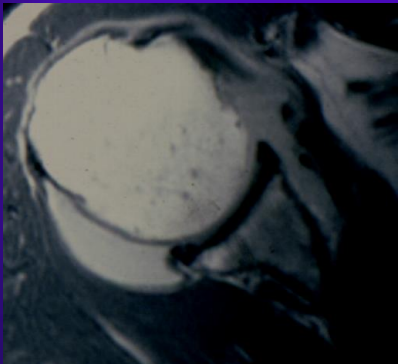
Fibrös Bankart - labrum avlöst utan periost/ben

Perthes - labrum avlöst med periost men ej komplett

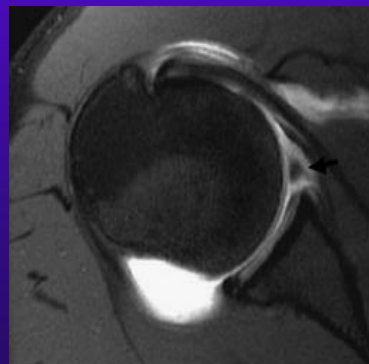
ALPSA - labrum avl m periost ej kompl men recessbildn

Benig Bankart - labrum med ben avlöst

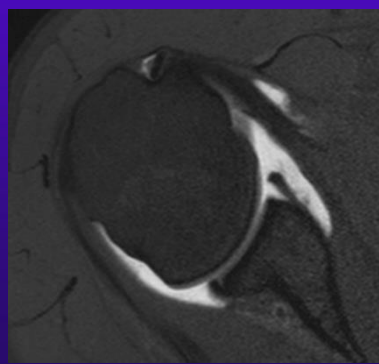
kapselavlösning

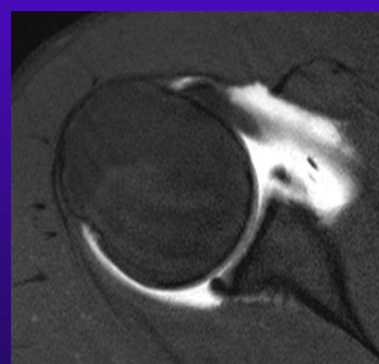
fBankart

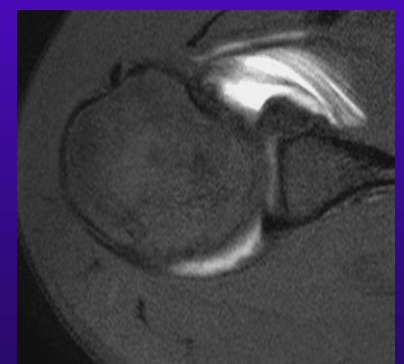
Perthes

ALPSA

bBankart

Fynd vid främre instabilitet

HAGL (Humeral Avulsion of the Glenohumeral Lig) - IGHL avlöst från humerus

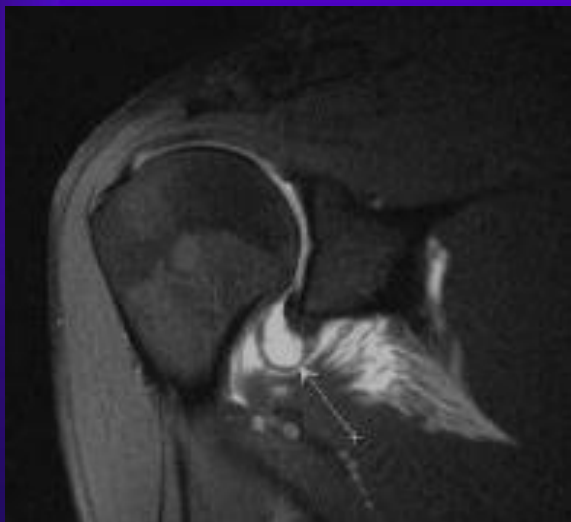
BHAGL (Bony HAGL) - IGHL med benfragment avlöst från humerus

Floating AIGHL (F Ant Inf GlHum Lig) - IGHL avlöst glenoiden och humerus

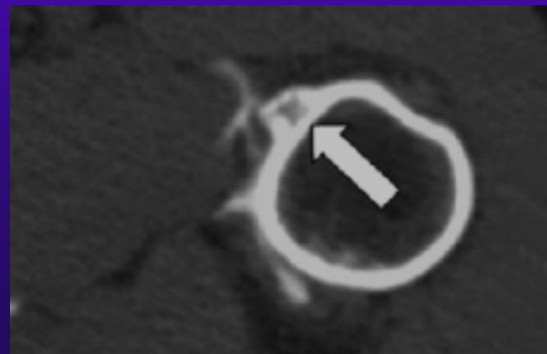
ALIPSA (Ant Lig Perios Sleev Avul) - IGHL, periost o recessbildn u skada labrum

”XXYY” - IGHL rupturerad på mitten

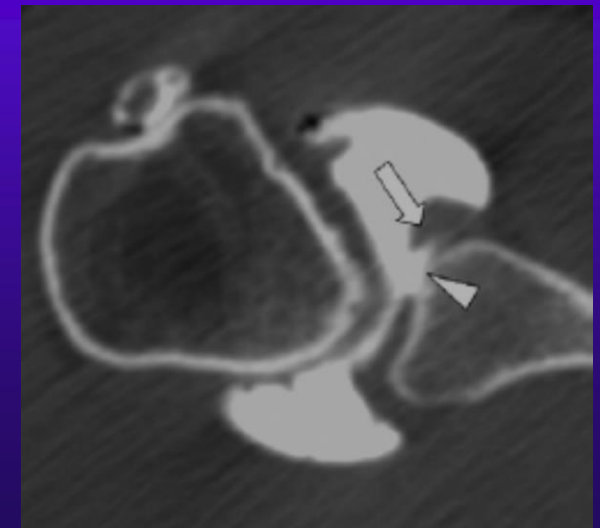
GLAD (GlenoLabral Articular Disruption) - labrumruptur med broskskada

BHAGL

GLAD

Fynd vid bakre glenoidkanten

- Patologi mycket ovanligare än vid främre glenoidkanten
- Vid bakre och flerriktad instabilitet, och som "contre-coup" vid främre instabilitet

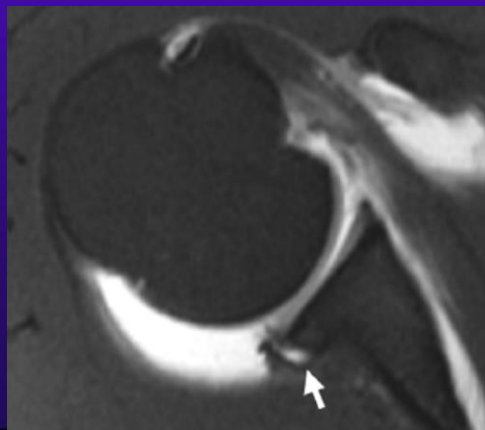
omvänd fBankart

omvänd bBankart

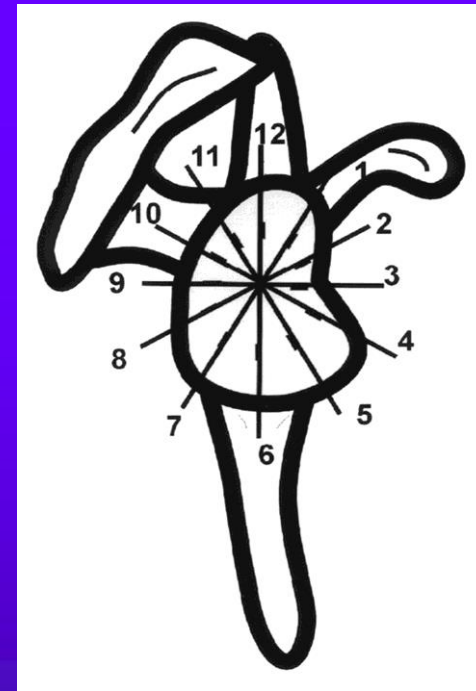
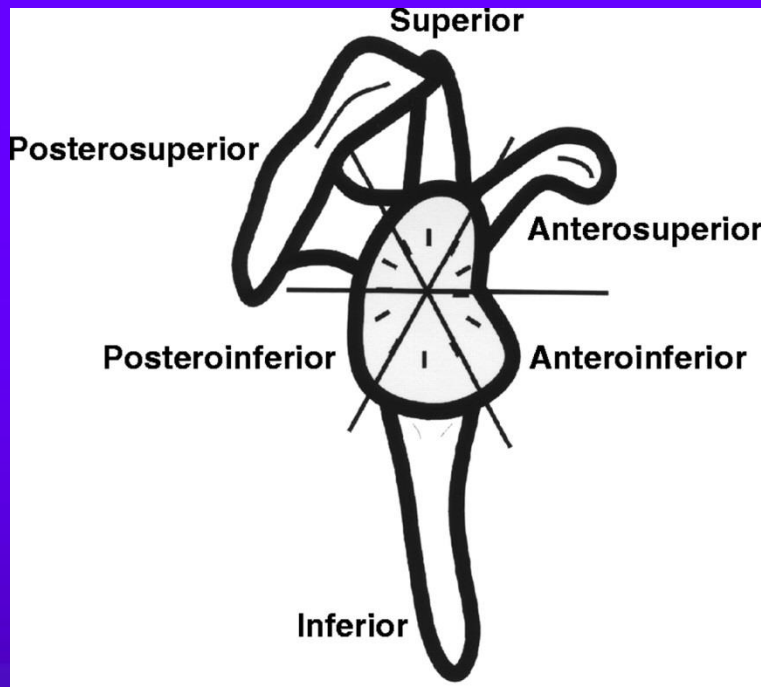
POLPSA (POst Labrocaps Periost Sleeve Avuls) – avl bakre kapsel/labrum/periost med recessbildning

Bennet – extraartikulär kapselavlösning pga slitning i IGHL, ev med sekundär mjukdelsförkalkning

POLPSA

Granskning/utlåtande MR-artro axel

1) Ant/Post/Sup/Inf kapselavlösning

2a) Labrumruptur från kl till kl utan synlig benskada

2b) Labrumruptur från kl till kl m benfragment mätande ca XxYxZmm

3) Övrigt

Granskning konventionell MR-axel

- 1) Ökad mängd vätska i humeroscapularled o/e bursa subdeltoideus
- 2) Caputs läge
- 3) Degenerativa cystor i caput vid seninfästningar
- 4) Tendinos (signalökning/förtjockning/förtunning senor: rotatorcuff/biceps)
- 5) Senruptur (vilken/vilka senor omfattas)
 - a) - partiell (grad 1-3)
 - artikulär
 - bursal
 - intratendinös
 - b) - genomgående
 - storlek (sag och cor)
 - grad av senretraktion
 - c) - engagemang av rotator intervall (bicepsenelux).
- 6) Muskelatrofi (volymminskning, förfettning)
- 7) Acromion (form, osteofyter, os acromiale, attrition)
- 8) AC-leden (degeneration/artros med pålagringar, eller artrit med usurer)
- 9) Ligament (degeneration/förtjockning; coracoacromial-, coracohumeral-)
- 10) Labrum (uppenbar/misstänkt skada)
- 11) Övrigt (humeroscapularledsartros/artrit, tumör, fraktur, benmärgs- eller mjukdelsförändring)

